

Slovenski 3 čebelar

YU-ISSN-0350-4697
Letnik LXCIV – Leto 1992

LETO 1873 – PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

Slovenski čebelar

Št. 3

1. marec

letnik 94

VSEBINA

Milan Runtas: Zveza skuša olajšati probleme slovenskih čebelarjev	65
Marko Debevec: Čebelarjeva opravila v marcu	70

BOLEZNI ČEBEL

Dr. Jurij Senegačnik: Še o poapneli zalegi	72
--	----

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Marjan Debelak: Kako smo blejski čebelarji čebelarili lani	74
Slavko Fabijan: Bo letos kaj bolje?	76
Matija Božič: Nekaj napotkov čebelarjem začetnikom	77

NARAVNO ČEBELARJENJE

Marjan Zalokar, Meta Vrhunc: Povzetek predavanj nemškega čebelarskega strokovnjaka Matthiasa Thuna na festivalu IDRIART na Bledu od 5. do 7. avgusta 1991 inž. Tomaž Kristan: Čebele in radiestetijska spoznanja	79
	82

NAŠI ZNANI ČEBELARJI

Janez Mihelič: Jože Marenče – 90-letnik ..	84
Milan Runtas: Obdavčitve čebelarstva	85

ZGODOVINA SLOVENSKEGA ČEBELARSTVA

Marjan Skok: Slovenski čebelarji in kranjska čebela – nekoč in danes	88
--	----

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Karel Majcen: Iz življenja čebelarske družine Vojnik	90
--	----

OSMRTNICE OBVESTILA MALI OGLASI

CONTENTS

Milan Runtas: Slovene Beekeeping Society is trying to relieve problems of slovenian beekeepers	65
Marko Debevec: Beekeepers occupations in March	70

BEE DISEASES

Jurij Senegačnik: More about clark brood	72
--	----

OUR BEEKEEPERS EXPERIENCES

Marjan Debelak: What was experiences of beekeepers from Bled in last year	74
Slavko Fabijan: Will bee better this year	76
Matija Božič: Some instructions in beekeeping to beginners	77

NATURAL BEEKEEPING

Marjan Zalokar, Meta Vrhunc: Summary of lectures beekeepers expert from Germany Mr. Matthias Thun in a festival IDRIART on Bled 5. to 7. august 1991	79
Tomaž Kristan: Bees and radiestetical cognition	82

OUR WELL-KNOWN BEEKEEPERS

Janez Mihelič: Jože Marenče	84
Milan Runtas: Tax on beekeeping	85

SLOVENE BEEKEEPING HISTORY

Marjan Skok: Slovene beekeepers and Carniolian Bee (Apis mellifica Carnica)	88
---	----

FROM THE SOCIETY LIFE

Karel Majcen: From the life of Beekeepers society Vojnik	90
--	----

OBITUARIES INFORMATIONS SMALL ADVERTISEMENTS

Slika na naslovni strani: Zaščitna znamka medu slovenskih čebelarjev. Foto: M. Skok

Marca so še pogoste snežne plohe, ki preprečijo čebelarjem nabiranje obnožine na vrbovih mačičah. Čebelnjak Franca Pivka iz Žirov.

ZVEZA SKUŠA OLAJŠATI PROBLEME SLOVENSКИH ČEBELARJEV

MILAN RUNTAS

Spoštovani čebelarji!

Po nekaj slabih čebelarskih letih, ki so jim botrovale velike izgube čebeljih družin zaradi prave epidemije varoze in slabih paš, je lani naše čebelarje prizadela nova bolezen, poapnela zalega. Prizadela pa jih je tudi vojna, najprej v Sloveniji in nato še na Hrvaškem. Ker pa nesreča nikoli ne počiva, je nova oblast sprejela še zakone, ki dodatno bremenijo čebelarje (Zakon o prometnem davku in Zakon o dohodnini), ob tem pa ukinila regres za zdravila, ki smo ga prejimali prejšnja leta.

Vodstvo in strokovna služba ZČDS sta na vse te spremembe takoj reagirala pri pristojnih ministrstvih in pri predsedniku slovenske vlade. Uspeha, kakršnega smo se nadejali, žal ni!

Bliža se letna skupščina, na kateri bomo delegatomi čebelarskih društev »polagali« račune, zato objavljamo nekatere dokumente, ki bodo pojasnili naše napore za

koristi čebelarstva. Vseh dopisov, odgovorov nanje in zapisnikov sestankov z odgovornimi republiškimi organi vam zaradi njihove obsežnosti ne bomo predstavili. Najpomembnejšo korespondenco pa na zahtevo članov izvršnega odbora ZČDS objavljamo v tej številki Slovenskega čebelarja. Da bi bili odgovori izvršnega sveta Republike Slovenije razumljivejši, pa še pojasnilo, da nekatere navedbe o pomoči čebelarstvu datirajo še v leto 1990 in ne v leto 1991. V tem letu nam je država prispevala le 184.090,00 tolarjev za refundiranje ene tretjine bruto osebnega dohodka čebelarskega pospeševalca. Te naloge v naši strokovni službi opravlja naš urednik, profesor biologije Janez Mihelič. Država je pokrila le še honorarje za štiri predavatelje na lanskem republiškem posvetovanju v Mariboru in Ljubljani. Vsi drugi podatki pa veljajo za leto nazaj in segajo »v dobre socialistične čase«, ko se je denar za različne

potrebe pač natisnil in razdelil. Naše približevanje Evropi obeta slovenskemu kmetijstvu in znotraj njega tudi čebelarstvu še trše čase. Ta usmeritev slovenske politike v kmetijstvu je vse bolj vidna.

Morali se bomo naučiti živeti zgolj od svojega dela in iznajdljivosti.

Spodaj objavljena dokumenta ZČDS in IS Slovenije predstavljata dve različni pogledov, pričakovanj in pravega stanja v našem gospodarstvu. Samo prizadevanja ZČDS za izboljšanje statusa slovenskih čebelarjev so, žal, premalo. VABIMO VODSTVA ČEBELARSKIH DRUŠTEV, DA SE POVEŽEJO S POSLANCI KATERE KOLI STRANKE V SLOVENSKI SKUPŠČINI IN JIH SEZNANIJO Z ŽGOČIMI PROBLEMI ČEBELARSTVA NA SVOJEM OBMOČJU. Poslanci naj bi jih pravilno prikazali v skupščini. OPOZORITE JIH, DA SO ČEBELARJI TUDI VOLIVCI! ZČDS ni zakonodajno telo in nima neposrednega vpliva na oblikovanje novih zakonov. Svoje predloge lahko pošilja raznim komisijam pristojnih ministrstev, ta pa jih upoštevajo ali tudi ne.

*PISMO ZČDS PREDSEDNIKU VLADE GO-
SPODU PETERLETU, poslano 17. 4. 1991*

SPOŠTOVANI GOSPOD PREDSEDNIK,

V zvezi s pogovorom, ki smo ga imeli z vami 5. aprila letos, vam, kot je bilo dogovorjeno, prilagamo spisek odprtih vprašanj, ki težijo slovenske čebelarje in našo organizacijo. Pomoč vlade, ki ji predsedujete, pričakujemo pri reševanju naslednjih problemov:

1. pri dograditvi čebelarskega razvojno-raziskovalnega in reprodukcijskega centra na Brdu pri Lukovici in pri njegovi verifikaciji;

2. pri intenziviranju izobraževalne in raziskovalne dejavnosti za čebelarstvo;

3. pri pospeševalni službi v čebelarstvu;

4. pri ekonomskih težavah in obdavčitvi čebelarjev.

1. Gospod predsednik, znano vam je, da smo čebelarji s prostovoljnimi prispevki in deloma s pomočjo družbe (podelitev brezplačne parcele) zgradili stavbo z okoli 700 m² uporabne površine. V njej naj bi bili

razvojno-raziskovalni center za čebelarstvo, čebelarska šola za vse stopnje izobraževanja v čebelarstvu in ekonomsko-administrativna telesa Zveze čebelarskih društev Slovenije.

Pred desetimi leti je zaradi pomanjkanja denarja gradnja zastala. V sedanjih kriznih časih čebelarji stavbe ne moremo dograditi, zato prosimo vlado za pomoč pri dokončanju objekta. Po naših površnih ocenah bi za dograditev hiše potrebovali okoli 700–900 tisoč DEM v dinarski protivrednosti.

2. V znanstveno-raziskovalnem in izobraževalnem delu je bilo slovensko čebelarstvo pred nekaj leti na najnižji ravni, odkar obstaja. (Leta 1988 smo praznovali 90-letnico organiziranega čebelarstva na slovenskih tleh.) Za tako stanje sta krivi tako neustrezna politika vlade do čebelarstva kot premajhna agresivnost in vztrajnost čebelarske organizacije, da bi na tem področju več naredili.

Na nobeni visokošolski ali raziskovalni instituciji ni bilo strokovnjaka z ustrežno kvalifikacijo, ki bi redno delal na področju čebelarstva. Pred petimi leti je ZČDS s sodelovanjem Kmetijskega inštituta Slovenije, Medexa in Hmezada ustanovila oddelek za selekcijo kranjske čebele. Prav tu ob raziskovalnem delu raste novi rod čebelarskih strokovnjakov (lani in letos sta dva mlada strokovnjaka opravila magisterija iz čebelarstva).

Želimo, da na visokošolskih ustanovah (Biotehniška in Veterinarska fakulteta) zaposlijo mlade diplomante, ki bodo z nadaljnjim študijem dosegli ustrezne akademske naslove, saj so le-ti pogoj za pravično uvedbo katedre za čebelarstvo ali na Biotehniški ali na Veterinarski fakulteti. (Trije mladi diplomirani veterinarji pripravljajo magisterije na zagrebški veterinarski fakulteti, na BTF – VTOZD Biologija pa je kot asistent že zaposlen mladi strokovnjak – čebelar.)

Z zgraditvijo čebelarskega centra na Brdu pri Lukovici bi jim omogočili nadaljnji študij in raziskovalno delo v čebelarstvu. Željo, da bi pomagali čebelarstvu, je mogoče razbrati tudi iz priloženih beležk razgovorov s predstojnikom BTF in VF v Ljubljani.

Ko bodo »formirani« ustrezni strokovnjaki za čebelarstvo, bo potrebno preveriti vse izobraževalne programe od osnovnih do visokih šol. V njih je namreč danes čebelarstvo le fakultativni predmet.

Vse to nas sili, da vse strokovne moči s področja čebelarstva združimo pod eno streho – v slovenskem čebelarstvu razvojno-raziskovalnem in reprodukcijskem centru na Brdu pri Lukovici. Tak center bi moral pristojni republiški organ verficirati kot znanstveno, razvojno in izobraževalno ustanovo, vanjo pa bi vključili vse, ki že danes delajo v čebelarstvu. Take centre imajo vse razvite države (Avstrija, Nemčija, Češka in Slovaška), kjer nam v sramoto – raziskujejo, odbirajo in vzrejajo našo kranjsko čebelo.

Zavedamo se, da brez ustrezne strokovne pomoči čebelarstvo ne more doseči pravega ekonomskega učinka.

3. Že nekaj let se borimo za pospeševalce čebelarstva. Do lani je bilo po Sloveniji raztresenih in iz družbenih skladov financiranih več kot 380 kmetijskih pospeševalcev. Od teh se je za pospeševanje čebelarstva našlo denarja in razumevanja le za enega. Že nekaj let pri pristojnih neuspešno prosjamo za nekaj čebelarskih pospeševalcev, biologov in veterinarjev. Na vseh področjih kmetijstva se je z novimi metodami prireje in pridelave močno dvignila produktivnost na enoto vloženega dela in sredstev, to pa je zanesljivo rezultat povezave znanosti s proizvodnjo prek kmetijskih pospeševalcev. Zakaj ne bi bilo tako tudi v čebelarstvu?!

Predlagamo, da predvidete dolgoročno finančna sredstva za delo nekaj (v začetku morda dveh veterinarjev in biologov, čez nekaj let pa 5 ali 6) pospeševalcev za čebelarstvo. Ti bi bili vodeni iz enega strokovnega centra in razporejeni na tistih območjih Slovenije, kjer je čebelarstvo najbolj razvito.

4. Ekonomiko čebelarstva tvori več dejavnikov:

- velikost čebelarstva in način čebelarjenja;
- razkorak med cenami vhodnih surovin in cenami končnih pridelkov;

- pomoč družbe čebelarstvu (davki, regresi, uvozne carine in izvozne vzpodbude);

- posredne koristi čebelarstva.

Že nekajkrat smo izračunali, da je čebelarjenje z manj kot 30 čebeljimi družinami na stalnem mestu in z usmeritvijo na pridelavo medu lahko le razvedrilo, sprostitiv oziroma hobi za čebelarja, nikakor pa ne ekonomsko pridobitna dejavnost, tudi če čebelar h končnemu rezultatu sploh ne prišteje (zaračuna) svojega dela.

Pridobitno čebelarstvo se začne s čebelarjenjem z več kot 50 oziroma 100 čebeljimi družinami in obveznim prevažanjem na več čebeljih paš. Tako čebelarjenje pa je tudi nekajkrat dražje, za čebelarja zahtevnejše in seveda donosnejše. Čeprav osnovna sredstva za začetek čebelarjenja niso tako draga kot v nekaterih drugih vejah kmetijstva, pa čebelarstvo pestijo draga zdravila za zdravljenje nadležnih čebeljih bolezni, cena sladkorja za zimsko krmljenje čebel, satnice itd.

Veliki čebelarji, ki pridelajo toliko medu, da ga morajo prodajati prek posrednikov (npr. Medexa, Hmezada), so z odkupnimi cenami, ki praviloma ne presegajo tretjine drobnoprodajne cene medu v trgovinah, ekonomsko izkoriščani in le z veliko znanja ob dobrih letinah uspejo preživeti. Brez ustrezne carinske zaščite se tudi ne morejo kosati s cenami velikih svetovnih pridelovalcev medu.

Čebelarstvo kot dopolnilna dejavnost nudi dodaten vir dohodkov manjšim kmetijam in drugim slojem prebivalstva na območjih medovitih območjih ali pa dodatna delovna mesta nezaposlenim, saj naši gozdovi kljub vse večji onesnaženosti še nudijo dobre čebelje paš.

Ob vseh naštetih problemih pa čebele in čebelarstvo veliko prispevajo k ekološkemu ravnovesju v naravi ter k opraševanju in dobremu pridelku tistih žužkocvetnic, ki brez »servisa« čebel ne bi obrodile (sadje, jagodičje, oljnice itd.).

Za izboljšanje čebelarstva bi morali:

- a) nuditi čebelarstvu najugodnejše pogoje znotraj kmetijske panoge, kot so: brezobrestni krediti za povečanje ali začetek

čebelarjenja, večji regres za zdravila, večji regres za nakup pridobitnih matic, regres za krmni sladkor, izvozne stimulacije za matice in čebelje pridelke;

b) z razumnimi kontingenti omejiti uvoz medu iz tujine, uvoženega pa v prodaji obvezno označiti z navedbo izvora (sedaj žal ni tako);

c) ukiniti davek na dohodek od čebelarstva – vsaj za tiste kategorije čebelarjev z manj kot 30 čebeljimi družinami na stalnem stojišču (v sosednji Avstriji so obdavčeni šele čebelarji, ki imajo nad 48 čebeljih družin);

d) carine od uvoženega medu in prišpevke »koristnikov« čebel (pridelovalci sadja in oljnic) usmeriti v pospeševanje domačega čebelarstva;

e) popraviti nerealna merila glede drobnoprodajnih cen medu pri nas, saj se prav od teh plačuje carina za uvožen med.

Gospod predsednik, navedli smo naše najpomembnejše probleme in pričakujemo, da nam jih boste pomagali rešiti.

Vnaprej se vam zahvaljujemo za pomoč in razumevanje.

ODGOVOR IZVRŠNEGA SVETA R SLOVENIJE, prejet 20. 1. 1992.

Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije je na 145. seji 17. januarja 1992 obravnaval prošnjo za pomoč pri razreševanju slovenskega čebelarstva (vaš dopis št. 176/91 z dne 17. 4. 1991) in sprejel naslednje

stališče:

1. Zakon o ukrepih v živinoreji (Uradni list SRS, št. 17/78 in 29/86) čebelarstvo uvršča med živinorejske panoge ter ureja selekcijo, kontrolo proizvodnje, rodovništvo in reprodukcijo. Posebno je urejen promet s čebelami predvsem v smislu zaščite in kontrole čebeljih plemenšč, ter ureditve čebelje paše. Na podlagi tega zakona sta bila za čebelarstvo izdana še dva pravilnika, in sicer:

– Pravilnik o pogojih za vzrejo in promet čebeljih matic ter za organiziranje plemenšč (Uradni list SRS, št. 21/81)

– Pravilnik o načinu in pogojih koriščenja čebelje paše (Uradni list SRS, št. 21/81).

2. Na podlagi zgoraj navedenega zakona je bil izdelan selekcijski program za selekcijo čiste kranjice, nekoč po vsem svetu znane slovenske pasme čebel.

Sedež republiške selekcijske službe je na Kmetijskem inštitutu Slovenije (KIS). KIS vodi tudi pašni kataster in nadzira promet plemenskih matic. Poleg tega tudi vodi vrsto raziskav na področju čebelarstva.

Za izvajanje nalog na področju selekcije in pašnega katastra, so iz republiškega proračuna zagotovljena sredstva v višini 832.000 SLT, in sicer za delo 1,5 strokovnjaka.

3. Na podlagi zgoraj navedenega zakona se letno imenuje komisija za potrjevanje čebeljih plemenšč, ki pregleda vsa registrirana čebelja plemenšča, ter jih na podlagi zdravstvenih pregledov ter ostalih proizvodnih in selekcijskih lastnosti tudi odbere. Vsem lastnikom odbranih plemenšč čebeljih matic se vsako leto izda odločba o priznanju čebeljega plemenšča.

Sredstva za delo te komisije se prav tako zagotavljajo iz republiškega proračuna.

4. Na podlagi odloka o finančnih intervencijah in ohranjanju razvoja kmetijstva ter proizvodnje hrane za leto 1991 je bilo za regresiranje nakupa plemenskih matic namenjeno 450.000 SLT.

5. V letu 1990 so bila na razpolago tudi sredstva za regresiranje nakupa zdravil, predvsem za potrebe zatiranja varoze. Zaradi velike razdrobljenosti ter zaradi uporabe zdravil, ki v Sloveniji niso bila registrirana, je večina čebelarjev uvažala neuradno fluvalinatne preparate, zato niso bili upravičeni do sredstev, saj večinoma niso imeli potrebne dokumentacije. Tako so se sredstva delila pavšalno na posamezni panj, sredstva pa nakazovala preko čebelarskih društev. Ta sredstva pa so ponekod ostala kar na sedežu čebelarskih društev, saj so se posamezni čebelarji pisno ali ustno odrekli tem sredstvom.

Zato se je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano odločilo za učinkovitejši ukrep za zatiranje čebeljih bolezni, to je za nastavitve strokovnih delavcev veterinarjev na terenu, ki bodo lahko nadzorovali

zdravstveno stanje in pravočasno in pravilno ukrepali.

6. Zakon o zdravstvenem varstvu živali (Uradni list SRS, št. 37/85) določa, da mora biti zagovljeno preprečevanje, zdravljenje in zatiranje bolezni tudi pri čebelah. Izvajanje teh zakonskih obveznosti morajo opravljati strokovno usposobljeni delavci, katerim je treba zagotoviti ustrezne pogoje dela.

Več let smo si v Izvršnem svetu Skupščine Republike Slovenije prizadevali zagotoviti sredstva za specializacijo mladih veterinarjev s področja zdravstvenega varstva čebel, vendar smo šele v letošnjem letu zagotovili v republiškem proračunu potrebna sredstva za zaposlitev 5 veterinarjev, od katerih bodo trije v kratkem opravili magistririj s področja zdravstvenega varstva čebel.

Za leto 1992 je planirala zaposlitev še dveh strokovnjakov, s tem pa bi v celoti pokrili območje Republike Slovenije.

Na Veterinarski fakulteti v Ljubljani je tudi Inštitut za zdravstveno varstvo čebel. Njegova dejavnost je usmerjena predvsem v specialistično diagnostiko, pedagoško in raziskovalno delo.

7. V okviru kmetijske pospeševalne službe je potekala redna letna obnova opreme za delo treh pospeševalcev, ki so bili plačani v tretjinskih deležih in zaposleni pri Zvezi čebelarских društev Slovenije, Medexu in Hmezadu. Skupno je bilo v letu 1991 zagotovljenih za delo teh treh pospeševalcev 600.000 SLT.

Z republiškimi sredstvi se je sofinancirala tudi nabava video-rekorderjev, izdelava filmov o čebelarstvu, ter vrsta posvetovanj in tečajev v okviru čebelarских društev okvirno 50 na leto.

V letu 1992 je predvideno, da se med obstoječo pospeševalno službo dodatno zadoži 6 pospeševalcev za pospeševalno delo na področju čebelarstva. Za te strokovnjake je predvideno tudi dodatno izobraževanje na področju čebelarstva.

V mesecu januarju 1992 je predviden sklic vseh služb, ki delajo na področju čebelarstva, da bi lahko izdelali skupni program dela v letu 1992.

8. V okviru programa opremljanja kmetijskih šol je v letu 1992 predvideno iz repu-

bliškega proračuna sofinanciranje izgradnje in opreme čebelnjakov pri nekaterih osnovnih in srednjih kmetijskih šolah.

Prav tako pa je Biotehnična fakulteta zainteresirana za postavitve poskusnega čebelnjaka.

Za potrebe selekcije in raziskav je že postavljen čebelnjak v okviru Kmetijskega Inštituta Slovenije.

9. V predpisih, ki urejajo uvozno izvozno politiko, se proučujejo možnosti za zaščito domače čebelarске proizvodnje.

10. Predlog, po katerem se ne bi obdavčevali dohodki čebelarjev, ki imajo do 30 panjev, je bil podan tudi v roku, ki ga je s sklepom določil Odbor za javne finance in proračun Skupščine Republike Slovenije, za zbiranje pripomb, predlogov in zahtev za spremembo davčne zakonodaje. Pri opredelitvi do pripomb je bila že pri pripravi stališč Izvršnega sveta Skupščine Republike Slovenije, kakor tudi pri pripravi zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o dohodnini upoštevana ugotovitev navedenega odbora, da je novi sistem obdavčevanja dohodkov fizičnih oseb, ki je bil uveden z zakonom o dohodnini primeren, da pa je potrebno proučiti davčno politiko.

Vse zahteve po širjenju davčnih oprostitov in uvajanju neobdavčljivega dela dohodka, kamor sodi tudi pobuda, ki se nanaša na obdavčevanje dohodkov, doseženih z opravljanjem čebelarске dejavnosti, so bile ocenjene kot nesprejemljive, ker rušijo temeljna načela zakona, to je načelo splošnosti in horizontalne enakosti vseh dohodkov. Izvzemanje iz obdavčitve in načela določitve neobdavčljivega dela oziroma določitve neobdavčljivega dela pri posameznem viru dohodnine, bi navedenima načeloma nasprotovala, za posledico pa bi imela zožitev kroga davčnih zavezanec in prenos davčnih bremen na ostale davčne zavezance z uvedbo ostrejšje progresije.

Pri pripravi sprememb in dopolnitev zakona o dohodnini pa je bilo za nekatere dohodke, ki zaradi narave dela terjajo posebno davčno ureditev in za katere so bili opredeljeni tudi dohodki iz čebelarstva, uveden nov način obdavčevanja, to je ugo-

tavljanje dobička z upoštevanjem normiranih odhodkov, ki znašajo 60 % ustvarjenih prihodkov, pogoj pa je, da zavezanec zaposluje delavcev. V kolikor bi se zavezanec odločil za naveden način ugotavljanja dobička, saj zakon odločitev prepušča presoji ustreznosti navedene obdavčitve samim zavezancem, ne bi vodili poslovnih knjig oziroma drugih evidenc.

Akontacijo dohodnine bi med letom plačevali na podlagi mesečnih napovedi o višini dosežnih prihodkov, če bi te dosegli pri fizičnih osebah. V kolikor bi bili dohodki doseženi pri pravnih osebah oziroma pri zasebnikih, ki opravljajo dejavnost, pa bi le-ti kot izplačevalci dohodka obračunali in vplačali davek.

Stopnja davka je 15 %.

Z navedeno zakonsko rešitvijo so bili upoštevani tudi z-davčnega vidika v okviru danih možnosti problemi slovenskega čebelarstva.

Iz zgoraj navedenega je razvidno, da v Izvršnem svetu Skupščine Republike Slovenije resno in z vso odgovornostjo delamo na pospeševanju razvoja čebelarstva v Re-

publiki Sloveniji. Seveda pa je finančno omejeno v okviru možnosti, ki jih nudi republiški proračun.

Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije sicer ne nasprotuje dokončanju izgradnje razvojno-raziskovalnega in reprodukcijskega centra na Brdu pri Lukovici, vendar je potrebno poprej opraviti strokovne razprave o številu potrebnih kadrov in načinu izobraževanja teh kadrov, o bodoči organiziranosti strokovnih služb na področju čebelarstva in podobno. V teh razpravah pa morajo nujno sodelovati čebelarji. Kmetijski inštitut Slovenije, ki je zadolžen za vodenje selekcijske službe na področju čebelarstva, Biotehnična fakulteta v Ljubljani in Veterinarska fakulteta v Ljubljani.

Za tako veliko investicijo, kot je izgradnja čebelarskega centra na Brdu pri Lukovici, pa Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije v okviru razpoložljivih proračunskih sredstev ne more zagotoviti finančne pomoči.

**Predsednik
Lojze Peterle**

ČEBELARJEVA OPRAVILA V MARCU

MARKO DEBEVEC

S sušcem se v naših krajih ponavadi prične čebelarsko leto. Leščeveje, jelše, spomladansko vresje, proti koncu meseca pa že prva vrba nudijo čebelam prvo obnožino.

Po količini prinešene spomladanske obnožine z gotovostjo ocenimo rodovitnost matice, moč družine in v tem času gojene zalege v panju. Na primernem mestu blizu čebelnjaka čebelam pripravimo vodo. Bolj ko čebele pijejo vodo in jo nosijo v panj, več zalege je že v panjih. Zato ob hladnem in vetrovnem vremenu čebelja družina lahko izgubi veliko pašnih čebel, saj le-te nujno potrebujejo vodo za zalego. Zato je zelo pomembno, da je napajalnik z vodo čim bližje čebelnjaku in v zavetni legi. Ob hladnem vremenu se čebele napijejo hladne vode, in če je napajalnik z vodo daleč od čebelnjaka, zaradi podhladitve otrpnejo. Da čebele navadimo na pripravljeno vodo, lahko robove napajalnika namažemo z medom ali vodo rahlo osladimo.

Ob lepem vremenu, ko temperatura v senci kaže 10–15 °C, odpremo nekaj naključno izbranih panjev, navadno dva ali tri, in pogledamo, kolikšna zimska zaloge hrane je čebelam ostala. Navadno mora imeti povprečna družina sredi meseca vsaj še 6–8 kg zimske zaloge. Ta pregled panjev pa mora biti dovolj hiter, vendar čebel ne smemo preveč vznemiriti. Posamezne sate izvlečemo le do polovice ali pa jih samo rahlo pretežkamo. Zelo dobro, pravzaprav potrebno je, da vsak čebelar en srednje močan panj postavi za kontrolo na tehtnico. Ob prvem kontrolnem pregledu zimske zaloge hrane moramo pregledati tudi ta panj, postavimo ga na tehtnico, to pa – ponavadi sredi marca – tudi izravnamo. S tem ugotovimo, koliko hrane so čebele čez zimo porabile, s tem pa določimo, koliko krme bo panj spomladi še potreboval. Zlato pravilo pravi: kolikor tehtnica pade po 15. marcu, toliko hrane moramo čebelam doda-

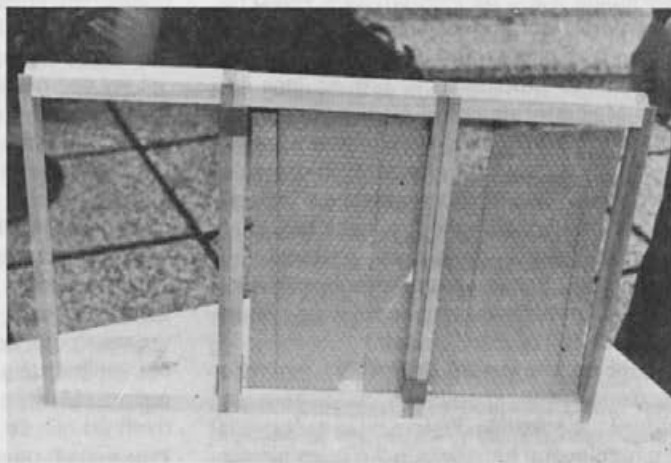
ti. Nobena povprečna čebelja družina v nobenem obdobju leta ne bi smela imeti manj kot 4–6 kg zaloge. V zadnjih letih so pomladi za razvoj čebel zelo neugodne, zato je poraba hrane še toliko večja. Nadomestiti jo moramo toliko ali celo več, kot je primanjkljaj na tehtnici. Računati moramo namreč, da je družina zaradi večjega števila čebel in večje zaloge cvetnega prahu težja. Medena zaloga pa neverjetno hitro kopni, posebno ob slabem vremenu. Velika napaka čebelarjev je prav v tem, da spomladi že močne čebele nimajo dovolj hrane. Zato matice prenehajo zalegati, čebelji razvoj in bogate spomladanske paše pa zatajijo. Zato zagovarjam obilnejše krmljenje spomladi, zlasti kadar vremenski pogoji ne ustrezajo. Ne delajmo si nepotrebnega dela z dodajanjem dveh ali treh decilitrov raztopine v pitalnik. Če že moramo krmiti, nalijmo v pitalnik vsaj tri četrtine litra ali kar liter raztopine. Če je bo preveč, bodo čebele višek hrane pojedle pozneje, tako da sladkor ne bo prišel v med. Tedaj namreč še nimamo odprtih medišč. Staro čebelarско pravilo pravi, da začnemo čebele krmiti z raztopino šele po Jožefovem (19. marec). Vsak dober čebelar pa ima prek zime v shrambi vsaj sat ali dva medu; uporabil ga bo prav v tem času za pomoč zelo oslabei in lačni družini. V tem primeru pa lahko dva sata doda tudi na dve strani čebeljega gnezda. Polne in pokrite sate je dobro z vilicami odpreti ali vsaj napraskati, čebele bodo med takoj začele prenašati, tako da

Spomladanski hitri pregled panjev. Avtor mesečnih opravil med delom. Foto: J. Mihelič

bo matica dobila občutek, da so čebele med nabrale, zato bo začela intenzivneje zalegati. Tako odprte sate z medom lahko položimo tudi na matično rešetko, tako da je odprti del sata obrnjen proti čebeljemu gnezdu.

Vse čebelarje, zlasti pa tiste, ki bi želeli imeti že zgodaj spomladi zelo močne čebe-

Tridelne AŽ satnike z gradilnikom pripravimo pravočasno – sezona je pred vrati.

lje družine, bi rad opozoril, da pogače ali sladkorne raztopine ne smemo dodajati prezgodaj.

Čebelnja družina namreč lahko začne prezgodaj zalegati. Ob kasnejšem slabem vremenu pa prinesejo v panj preveč vode in cvetnega prahu, zato se družina močno ohladi. To jim seveda zelo škoduje, saj onemogoči gretje zalege ipd.

Zato vse stare čebelarske knjige pišejo, naj ne dodajamo pogač v panje pred čistilnim izletom čebel. Zelo zgodnja pomlad je za čebele navadno zelo neugodna, ker kasnejše slabo, hladno in deževno vreme čebele zelo prizadene. Najboljše so zato kasnejše pomladi, ki se začnejo po 15.

marcu ali šele z aprilom. Vreme tedaj postane stabilnejše in toplejše, izguba čebel delavk je minimalna. Čebelji razvoj pa je glede na vremenske in pašne pogoje silovit. Kranjska čebela zakasnitev spomladanskega razvoja zelo hitro nadomesti s silovitim razvojem, vendar pa ta kasneje lahko povzroči nezaželeno rojilno razpoloženje. Zato je zelo pomembno, da vsak poseg pri čebelah prilagodimo naravnim, torej vremenskim pogojem.

V tem mesecu je zelo pomembno, da vsem brezmatičnim družinam dodamo mlade rezervne družine, in to čimprej je mogoče. Na ta način izkoristimo še del starih čebel, ki so ostale v osirotelem panju.

POPRAVEK

V zadnji številki naše revije je pri mesečnih navodilih avtor članka pod podnaslovom – pogača s pekovskim kvasom – (str. 35) v drugi vrstici napravil tipkarsko napako. Pravilno bi moralo pisati – 100 kg mletega ali nemletga sladkorja – in ne 10 kg, kakor je bilo objavljeno.

Urednik

Bolezni čebel

ŠE O POAPNELI ZALEGI

Dr. J. SENEGAČNIK (nadaljevanje)

Nekoliko starejši recepti so tudi že pripočeli razprševanje nistatina (za humano uporabo), in sicer sedemkrat zapored v presledkih 2 – 3 dni, ali kinosola (dobimo ga v Avstriji, a je zelo drag) 1 g na liger, kloramina – 2 g na liter, timola – 1–2 g na liter (tega moramo najprej raztopiti v žlici ali dveh alkohola, nato pa mu dodati vodo), natrijevega propionata – 1 g na liter itd. Karl Majcen v enem od člankov priporoča nekoliko obširnejši recept, o katerem zatrjuje, da je bil uspešen, a je zdravilo delovalo dalj časa. Obolelost za poapnelo zalego pač ni prehlad ali nahod, ki mine tudi brez zdravljenja. Vidimo, da so vsi postopki kar dolgotrajni. Zahtevajo veliko potrpežljivosti in časa, pri večjem številu panjev pa pomenijo tudi že določen strošek.

Lani so bile od 36 družin štiri močnejše okužene. Med kostanjevo pašo sem jih zdravil s sladkornim testom, ki je vsebovalo 2 g natrijevega benzoata in 2 g askorbinske

kislina na kg. Prizadetim družinam sem ga dodal po 1 kg, porabile pa so ga približno v desetih dneh. Učinki so bili vidni že na panjskih bradah. Tam namreč po zdravljenju ni bilo več izmetanih mumij, pa tudi na podnici jih je bilo le malo. Postopek sem nato ponovil in bolezen se je povsem umirila. Letos se je, žal, ponovila.

Lani spomladi sem vsem družinam dodal dvakrat po 0,5 kg sladkornega testa, ki je vsebovalo 0,5 odstotka nistatina (tj. 5 g na kg), zatem pa sladkorno testo z natrijevim benzoatom in askorbinsko kislino (tj. C vitaminom, obeh snovi po 2 g na kg). To zdravljenje je trajalo od srede aprila skoraj do konca maja in je bilo delno tudi neke vrste krmljenje, saj vsi vemo, da je bilo vreme dolgo neugodno. V štirih močnejše okuženih družinah se je okužba umirjala le počasi. V vseh sem zamenjal matico. V dveh od njih se do jeseni bolezen ni ponovila, v dveh pa se je, kar kaže, da nista bili

dovolj odporni. Očitno je bila pri drugih dveh družinah čistilna sposobnost dosti večja, to pa bi kazalo upoštevati pri vzreji mladih matic.

Z vodo razredčena propolisna tinktura, preskušana na nekaj panjih, je učinkovala, vendar zaradi neugodnih razmer ni bilo vselej možno ukrepati tako, kot bi bilo najbolj prav. Poskuse s propolisom nameravam leta 1992 ponoviti.

Eden od čebelarских prijateljev je poskušal poapnelo zalego preganjati z raztopino bakrovega sulfata, to pa je razprševal predvsem po dnu in stenah panjev. Bakrove soli so znani fungicidi v poljedestvu. Ker koncentracij ob uporabi ni zapisal, jih ne morem posredovati, to snov pa bi veljalo vključiti med potencialne fungicide.

Na podlagi naših dosedanjih izkušenj je mogoče reči, da poapnelo zalego v večini primerov lahko držimo na vajehtih, vendar je zdravljenje dolgotrajno in zahteva veliko časa, potrpežljivosti in tudi nekaj sredstev, seveda ob kar najbolj doslednem upoštevanju splošnih pogojev za vzdrževanje čebeljih družin – lahko bi rekli kar mesečnih navodil. Seveda pa moramo z zdravljenjem začeti takoj, ko se začne v panju pojavljati zalega.

Ob koncu članka pa še nekaj besed o povezavi med varozo in poapnelo zalego. Mnenje sem dobil v laboratoriju za patologijo čebel ministrstva za poljedelstvo v Franciji v Nici. Dr. J. P. Faucon mi je sporočil tole:

Askosferoza je francoskemu čebelarstvu povzročala velike skrbi v letih 1960–1975. Od tedaj bolezen v naši državi slabi. Na terenu nobeno zdravilo ni dalo zadovoljivih rezultatov. Derivati enilkonazola, ki so se v laboratorijskih poskusih zelo dobro obnesli, so na terenu odpovedali.

Takšen je rezultat naših zadnjih poskusov, opravili pa smo jih v sodelovanju z belgijskim podjetjem Jansen.

Povezava med varoo in askosferozo ni opazna in je v Franciji zdaj gotovo ni. Temu nasprotno pa uporaba kemičnih sredstev pri zdravljenju varoze morda ni brez posledic, **čeprav za to sedaj še ni nobenega znanstvenega dokaza.**

Mnenju dr. Faucona se pridružujem tudi

sam. Čebelarji namreč ugotavljamo, da se je poapnela zalega razširila predvsem, odkar pri zdravljenju varoze uporabljamo fluvalinatne koncentrate (klartan, mavrik), ki poleg aktivnega akaricida vsebujejo tudi razne aditive.

V družinah, ki sem jih proti varozi zdravil z apistanskimi trakovi, prepojeni s čistim fluvalinatom, poapnele zalege takorekoč ni bilo ali pa je bilo zelo malo. Veliko več pa je bilo pri uporabi deščic, prepojenih s klartanom ali mavrikom. Tö sem opazil pri čebelarjenju s 36 družinami, kar je seveda majhno število. Z raziskavami pa bi morali nadaljevati, da bi bile ugotovitve zanesljivejše. V raziskave pa bi kazalo vključiti tudi študij metaboličnih procesov po zdravljenju z akaricidi in antifungistiki. Zdi se, da je tu največ dosegel francoski raziskovalec prof. Bounias, ki je biokemijskemu študiju presnove pri čebeli posvetil več kot 15 let. Pred kratkim je ugotovil, kako (najbrž čist) fluvalinat in amitraz vplivata na koncentracijo nekaterih snovi v čebeli hemolimfi (2). Zanimivo bi bilo v zvezi s tem zvedeti, kako na raven istih snovi delujeta klartan in mavrik, torej industrijska koncentrata, ki poleg aktivne snovi vsebujeta še nekatere dodatke, npr. topilo, emulgator, stabilizator, antifriz itd. Najbrž je prav katerega od teh aditivov mogoče kriviti za izbruh poapnele zalege.

Študij presnove čebele naj bi nam pokazal, kako moramo ukrepati. Tako kot laboratorijske preiskave pomagajo zdravnikom pri ugotavljanju bolezni in zdravljenju, bi pomagale tudi v tem primeru. Eksperimentalne težave ne bi bile nič večje od vsakdanjih, s katerimi se srečujejo biološki laboratoriji. Odvzem hemolimfe pri čebeli je ponekod že rutinska metoda, nadaljnji postopki, tj. biokemične in druge analize, pa ob današnji – marsikje že kar neverjetni opremi – tudi ne bi smeli biti problem. Pomislimo npr. samo na ugotovitev (tudi iz Nice), da je v času zdravljenja s fluvalinatom nosilci na čebeli okrog 96 ng fluvalinata.

Raziskave presnove čebele med zdravljenjem proti varozi in poapneli zalegi naj bi potekale več let, vanje oz. v raziskovalne naloge pa bi morali vključiti tudi strokov-

njake in se morda povezati še s kakim tujim laboratorijem.

Očitno bi nam sodoben ČIC, ki bi ga že zdavnaj morali imeti, prišel še kako prav, toliko bolj, ker smo tudi narod čebelarjev.

ZAKLJUČKI

Različni načini zdravljenja poapnele zalege, o katerih v zadnjih dveh letih poročajo slovenski čebelarji, so brez izjeme dolgotrajni in ne povsem in vselej uspešni, to pa se ujema tudi z navedbami tujih avtorjev. Povzročitelj bolezni je torej v določenih primerih na različne posege dokaj odporen. Očitno pa je tudi, da čebelarstva preventiva, ki naj bi preprečila izbruh bolezni, še ni zadovoljiva in jo bo treba izboljšati.

Bolezen se je žal pojavila že v vseh slovenskih čebelnjakih in je lahko le nekakšen stranski učinek zatiranja varoze s fluvalinatima koncentratoma klartan in mavrik. Ta dva namreč poleg aktivnega ingredienta fluvalinata vsebujeta še druge sestavine, od katerih očitno vsaj ena povzroči poapnelo zalego. Pri zatiranju varoze z apistanskimi trakovi podjetja Sandoz – te vsebujejo le čisti fluvalinat – poapnele zalege v naših prvih primerjalnih poskusih na manjšem številu panjev nismo opazili ali pa je bila zanemarljiva. Vzrok bolezni bi torej utegnili biti aditivi v koncentratih. Ti seveda niso namenjeni zatiranju varoze, ampak jih uporabljajo v poljedelstvu. Stvari bo treba raziskati natančneje in povečati naša prizadevanja za preprečevanje stranskih učinkov pri

zatiranju varoe. S tem bomo preprečili stresno situacijo, ki jo povzroča uporaba akaricida oz. njegovih spremljevalcev.

LITERATURA

1. Belčič, J. et. al.: Pčelarstvo. Znanje, 1985, Zagreb.
2. Bounias, M.: De nouveaux concepts théoriques de la toxicologie expérimentés chez l'abeille. La santé de l'abeille 125 (1991), 237–244.
3. Brizard, A., Albisetti, J.: Notions essentielles de pathologie apicole. 2ème edit. OPIDA, 1982, France.
4. Faucon, J.P.: Ascospéroze. La santé de l'abeille 122 (1991) 82–85.
5. Faucon, J.P.: Osebnost sporočilo.
6. Javornik, F., Kastelic, L. et al.: Čebelarstvo. Kmečki glas, Ljubljana 1984.
7. Javornik, F.: Zatiranje in zdravljenje poapnele zalege. Slov. čebelar, 93 (1991) 10, 264–265.
8. Ličen, L.: Zdravljenje poapnele zalege s propolisom. Slov. čebelar, 93 (1991) 2, 37–38.
9. Maksimović, A., Petričević, S.: Zdravljenje in preprečevanje poapnele zalege. Slov. čebelar 93 (1991) 7–8, 204–209.
10. Poklukar, J., Gregorc, A.: Vpliv različnih zdravil na pojavnost poapnele zalege pri čebelah. Slov. čebelar, 93 (1991) 11, 295–296.
11. Senegačnik, J.: Neobjavljene ugotovitve.
12. Sulejmanović, Đ.: Vapnenasto leglo. Pčelarski savez Hrvatske, Zagreb 1990.
13. Šivic, F.: Poapnela zalega. Slov. čebelar, 93 (1991) 9, 235–236.

Izkušnje naših čebelarjev

KAKO SMO BLEJSKI ČEBELARJI ČEBELARILI LANI

Znak Čebelarske družine Bled – (izdelal in podaril blejskim čebelarjem ga je Boštjan Debelak)

Tako kot vsi Slovenci smo tudi čebelarji, združeni v Čebelarski družini Bled, preživeli burno zgodovinsko leto, izpolnil se nam je sen o samostojni državi slovenskega naroda. Za to uresničenje smo morali na naših

tleh pretrpeti tudi vojne grozote. Na srečo le za kratek čas in zmagovito.

Tudi glede čebelarjenja je bilo leto zanimivo. Zima ni bila prehuda, čeprav je bil začetek februarja zelo mrzel s temperaturami okoli –20 stopinj Celzija. Jezero je zamrznilo kot že nekaj let ne. Okoli sv. Matije se je ogrelo in čebele so se spreletele. Izletnih dni ob koncu zime je bilo veliko. V začetku aprila so imele naše čebele že prvo izdatnejšo pašo na cvetočem drevju in travnikih. Žal se je toplo, sončno vreme preveč pogosto menjavalo s hladnim in deževnim, celo s snegom do nižin in slano, kot npr. 17. in 26. aprila.

Čebele so se nam spomladi razmeroma dobro razvijale. Opaziti pa je bilo nena-
vadno velike razlike med posameznimi dru-
žinami, tako glede nagnjenosti k obolevanju
(poapnela zalega, varoza) kot glede jakosti
družin. Seveda pa je to povezano! Opazili
smo tudi, da je poapnele zalege največ na
strnjenih površinah trotovske zalege na
gradilnih satih. Zdelo se je celo, da bo
zaradi tega in zaradi varoe trotov za opra-
šitev zmanjkalo matic.

V času ledenih mož, tj. maja, je sneg
vnovič pobelil tudi nižine in mrzli dnevi so
se vrstili do konca meseca. Zato na obilnem
cvetju ni bilo veliko paše. Tudi v začetku
junija, ko je začel cveteti bezeg, po starih
čebelarških pravilih pa bi morala zamediti
tudi smreka, vreme ni bilo prijazno. Preveč
je bilo dežja, temperature pa so bile za ta
čas prenizke. Šele sredi junija (17. 6.) je
bilo zaznati znake obilnejše gozdne paše,
vendar se je pogosto prekinjala.

Ko so 26. junija zvečer zagoreli kresovi
v počastitev razglasitve samostojne Slove-
nije, smo se nenadejano tudi čebelarji zna-
šli v vojni z »bratsko«
jugoslovansko voj-
sko. Nekateri čebelarji ves čas vojnih ope-
racij in cestnih zapor nismo mogli k svojim
čebelam, in to vse tja do konca meseca.

V tem času se je začela paša na lipku,
ta pa je predvsem v letih, ko nas izda paša
na smreki, za čebele na stalnih stojiščih
edina redna in izdatna paša. Močne druži-
ne, ki nimajo preveč zalege in ne sedijo na
roj, na tej paši naberejo medu za točenje.
Kako leto več, drugo manj. Letos je bila ta
paša kratka in obilna. Moj 9-satni AŽ panj
z zakladi je na tej paši prinesel okoli 35
kg viška medu. Kar nekaj dni sem beležil
donose od 2 do 4,5 kg.

Žal po lipku ni bilo gozdnega medenja,
čeprav je bilo vreme na videz ugodno, s
temperaturami prek 30 stopinj Celzija in se
je tudi jezero ogrelo na 25 stopinj Celzija.
Morda je bilo presuho.

Ko je bila paša dobra, smo opazili naglo
izboljšanje in celo izginotje okužbe s poap-
nelo zalego. Kot kaže, je najboljšo zdravilo
proti tej nadlogi za zdaj dobra paša. Ko bi
je le bilo dovolj vsako leto!

Z rojenjem smo imeli čebelarji lani zelo
različne izkušnje. S slabo razvitimi druži-
nami seveda glede tega ni bilo skrbi. Dru-
gače pa je bilo z močnimi družinami ob
slabi paši. Zanimive so lanske izkušnje, ker
čebelarji med vojno niso mogli k čebelam,
te pa so bile na višku razvoja in brez
pravega dela. Tisti čebelarji, ki uporabljamo
pri čebelarjenju zaklade, letos tudi v času
vojne nismo imeli skrbi, da bi nam roji
pobegnili. Ker so matice za matično rešetko
na zakladi, ne morejo iz panja in roji se
vračajo sami. Časa za ukrepanje imamo v
tem primeru več kot dovolj. Lahko smo
odsotni celo mesec ali dva sredi obdobja
rojenja! Če vmes nastopi dobra paša, pa
rojivost preneha sama od sebe, saj se
čebele zaposlijo s prinašanjem in predelavo
medičine. Te izkušnje bodo morda sprožile
resne razmisleke o novih načinih čebelarje-
nja.

Lani je natočil več medu – ali pa bi ga
lahko – tisti čebelar, ki je točil kmalu po
paši in iztočil, kolikor se je iztočiti dalo. Po
točenju pa je v brezpašnem času moral
krmiti s sladkorjem, da čebele niso čutile
pomanjkanja in celo lakote. Zgodilo pa se
je, da smo nekateri točili najprej samo
najtežje sate (k sreči je bilo lani tudi teh
veliko!) in se zanašali, da bodo druge,
manj medene sate, čebele še napolnile z
medom z novih paš. Žal ni bilo tako. Čebele
so večji del preostalih medenih zalog pora-
bile zase, tako da je za točenje pred krmlje-
njem za zimsko zalogo lani ostalo prav
malo.

No, tolažimo se, da smo zato porabili
manj sladkorja poleti – vendar je to slaba
tolažba, če vemo, da je bil sladkor (verjetno
zadnjič...) v začetku lanskega leta še
veliko cenejši kot med.

Tudi prodaja medu lani ni bila ugodna,
ker zaradi padca kupne moči in Medexovih
uvoznih špekulacij ni imel prave cene.
Prejšnja leta je bila vrednost medu okoli 8
DEM za kilogram, lani pa kar precej manj.

Vojne razmere so povzročile veliko
škodo blejskemu tujskemu turizmu, prepre-
čile pa so tudi organizacijo naše tradicio-
nalne razstavno-sejemske čebelarске pri-
reditve.

Poleti pa smo našim čebelarjem omogočili nakup kakovostnih matic iz vzrejnega centra pod Zelenico, ki ga vodi naš dobri stari prijatelj Ciril Jalen. Upamo, da bomo v prihodnje tudi s pomočjo izbranih matic postopoma povečali učinke našega čebelarjenja.

Kot kaže, smo proti varovi letos domala vsi dokaj uspešno ukrepali, saj ni bilo niti videti niti slišati, da bi zaradi nje izgubljali družine.

Čebeljim družinam smo v ta namen spomladi, takoj po otoplitvi, in po zadnjem odvzemu medu v začetku avgusta vstavljali lesene paličice, prepojene s fluvalinatno raztopino, ali gumijaste trakove, prav tako premazane s fluvalinatno raztopino.

Izkazalo se je za zelo pomembno, da fluvalinatne vložke namestimo na pravo mesto v panju, najbolje v ulico med zalego ali takoj za žrelom na podnico panja – skratka tako, da čebele prisilimo hoditi po njih. Vložek mora biti v panju tudi dovolj dolgo, da zares odpadejo skoraj vse varoe. Z zamreženim pladnjem na podnici to tudi kontroliramo, vsaj pri kakšni družini.

Poskrbeti moramo tudi, da čebele vložka ne propolizirajo. S tem seveda postane neuporaben. Če bi se to zgodilo, moramo vložek zamenjati z novim, vložek na podnici pa obrniti.

Lani, razumljivo, Bleda ni obiskalo veliko tujih čebelarjev. Z dobršno mero strahu zaradi razmer v razsuli Jugoslaviji so prišli na kratek izlet le znani čebelarji iz Nemčije

(Dortmund). Sprejeli smo jih tradicionalno gostoljubno.

Marsikaterega našega čebelarja je lani morda neprijetno presenetil zgodnji mraz, ki je z dežjem po 18. oktobru in s snegom do nižin 23. oktobra čebele nenavadno zgodaj prisilil v zimsko gručo. Potrdila se je stara izkušnja, da morajo biti čebele nakrmljene najkasneje do konca septembra. Najbolje je, če so tedaj tudi dokončno zazimljene, torej primerno odete, tako da skozi odejo vlaga iz panjev lahko prehaja na prosto.

Izvršni odbor naše družine se je lani večkrat sestel in obravnaval ter reševal organizacijske in druge probleme naše družine. Vsebina dela je razvidna iz zapisnikov sej, le-te pa je beležil naš tajnik.

Lani je izpod mojega peresa pri založbi Kmečki glas izšla knjižica »Čebelarjeva opravila«, opremljena z risbami in fotografijami. Za naše čebelarje je še posebno pomembna, ker ne podaja samo najsodobnejših metod čebelarjenja z AŽ panji, temveč izhaja tudi iz prakse in pašnih pogojev na Bledu in v njegovi okolici.

Ob koncu želim, da bi to leto preživele mirno in da bi bilo vreme ugodno za medenje. S tem bi tudi čebelarji s svojim uspešnim čebelarjenjem prispevali svoj delež k blagostanju naše mlade države Slovenije.

Naj medi!

**Predsednik ČD Bled
Marjan Debelak**

BO LETOS KAJ BOLJE?

To se sprašujemo čebelarji Čebelarškega društva Novo mesto. Lani smo imeli veliko škode zaradi nekontrolirane prodaje in uporabe škropiv. Škropilo se je veliko več, kot je bilo potrebno. Suha obdobja so bila neugodna zlasti za razvoj plesni. Vendar se je škropilo vseprek in za vsak primer tudi proti žuželkam. Torej tudi proti čebelam!

Lani je bil razvoj čebeljih družin zgođen, ker je bilo vreme ugodno. Zgodaj je bilo čebelam na voljo dovolj cvetnega prahu.

Lepo sta zacveteli leska in iva. Eno samo veselje!

Toda nesreča je bila kmalu tu. Ko sem na sončno in toplo cvetno nedeljo, kmalu po enajsti uri stopil iz cerkve, sem zaslišal motorno škropilnico in vdihnil zrak, zasičen s hlapi škropiva. Na naletni deski pred čebelnjakom je umiralo veliko čebel, obloženih s cvetnim prahom. Med škropljenjem sadnega drevja so se vračale z mačic, ki so cvetele na obrobju bližnjega gozda.

Naslednje jutro sem pred čebelnjakom s

60 družinami napolni zvrhano vedro mrtvih čebel. Družine so izgubile veliko delavk. Da je bil s tem predvideni pridelek zdesetkan, ni potrebno poudarjati. Tudi čebelje družine so si do jeseni komaj nekoliko opomogle.

Povzročitelja sem opozoril, da se tako ne dela, da je dolžan škropiti proti večeru in o nameravanem škropljenju prej obvestiti bližnje čebelarje. Bolje bi bilo, da bi bil tiho in ostal brez čebel. Zamera je tu! Stanje pa prav nič boljše!

V naši hiši je poslovalnica KZ, zato sem lahko spremljal prodajo škropiv. Ta so bila hranjena (tudi pozimi) v skladišču brez okenskih kril ali v neposredni bližini krmil v trgovini. Trgovec (po poklicu natakari!) je škropiva prodajal brez navodil o uporabi, saj za to nima potrebne izobrazbe. Po prodaji škropiv si tudi ni umil rok, ker v lokalu ni tekoče vode. Če je to v skladu s predpisi, ne vem!

Večkrat sem trgovca opozoril, naj kupcem škropiv, posebno ekaluxa in podobnih, svetuje, naj škropijo proti večeru, ko se zračni tokovi umirijo. Pomagalo ni nič! Sredi sončnih dni je bil zrak nasičen s hlapi škropiv, vaščani pa smo brezskrbno uživali zelenjavo, začinjeno s strupi. Čebele so počasi zastrupljale sebe in svoje potomstvo, če se že niso takoj poslovile od svojega plemenitega poslanstva.

Ker vem, da sta nekoč, žal že pokojna, kmetijska inšpektorja G. Doberšek in G. Prešern vestno nadzirala shranjevanje in prodajo škropiv po trgovinah, sem telefoniral na upravo inšpekcijskih služb v Novo mesto. Tajnica me je opozorila, da so žal brez inšpektorja. Zaposleni sta sicer dve inšpektorici, od katerih pa je ena na porodniškem, druga pa na bolezenskem dopustu. Na žalost! Ne vem? Upam le in želim, da bosta letos zdravi in da bo prodaja škropiv

potekala nadzorovano.

Morda bosta tudi ministra, ki imata na skrbi čisto okolje, svetovala poklicanim, da je nadzor nad prodajo (tudi starih) škropiv več kot potreben.

Leto 1991 je bilo zares razburkano. Med vojno je zamedila hoja, nato pa še kostanj. Čebele so hotele zajeti oboje. Nekateri kmetje – sicer se imajo za velike strokovnjake za pridelavo »zdrave« hrane – pa so škropili brez potrebe.

Peljal sem se skozi Romanjo vas. Mož vodje kmetijske svetovalne službe je z motorno škropilnico na hrbtu sredi sončnega dopolneva veselo škropil krompir. Če taki ljudje spadajo v kmetijsko svetovalno službo, naj presodijo sami, to pa naj storijo tudi tisti, ki jih na to mesto postavljajo!

Čeprav je bilo koloradskega hrošča zelo malo, je prodaja ekaluxa in podobnih strupov cvetela. Natakari v »naši« trgovini je prodal vse, kar naj bi uničilo tega »zločinca« in tudi koristne žuželke.

Spet sem nagrabil za vedro pomorjenih čebel. Videl jih je tudi gradbeni inšpektor, tega pa so poklicali »naši trgovci«, ker smo menda ovirali promet trgovine, ko smo jim prekrili streho nad glavo. Po telefonu sem govoril z veterinarsko inšpektorico, ki mi je povedala, da kmetijskega inšpektorja ni in da se s problemi čebelarjev ukvarja veterinar z veterinarske postaje. Obrnem naj se nanj. Nasveta nisem upošteval, ker vem, da se drage analize le malokdaj rešijo v korist čebelarja.

Trdno upam, da bo letos drugače! Koliko čebel bo dočakalo pomlad in utečeno škropljenje, pa zares ne vem!

Iskreno pozdravljam vse čebelarje in tudi tiste, ki se borite za čisto okolje.

Slavko Fabijan

NEKAJ NAPOTKOV ČEBELARJEM ZAČETNIKOM

MATIJA BOŽIČ

Najprej naj povem, da svojo predstavitev in opis dela (predvsem napak, uspehov in nekaterih praktičnih spoznanj) namenjam čebelarjem začetnikom, predvsem tistim, ki razmišljajo o začetku čebelarjenja.

Začetek mojega čebelarjenja sega v leto 1965. Od znanega ljubljanskega čebelarja profesorja Maksa Rožmana sem kupil deset družin s prenosnim čebelnjakom. Skupaj z Lojzetom Aličem (oba sta že pokojna)

sta mi priskočila na pomoč. Popeljala sta me v čudoviti svet življenja, dela in početja čebel.

Po 27 letih skušam priklicati v spomin zlasti tiste okoliščine, ki so me nenehno spodbujale k začetku čebelarjenja. Ugotavljam, da so bile to gotovo bolezen, naporno delo v službi in družbeno angažiranje na sploh; te in druge okoliščine so me dobesedno »klicale« nazaj k naravi. Vsak najbolje pozna sebe. Kot otrok revne delovsko-kmečke družine sem bil vesel, razposajen, neugnan, predvsem pa kot pastir v stalnem stiku z naravo. Posebej me je zanimal in vedno znova razveseljeval živalski svet ptic, kač, rib, psov, golobov, zajcev, čmrljev in nenazadnje čebel. Spomnim se, da sem mnogokrat dal v kakšno škatlo gnezdo malih ali velikih čmrljev in jih odnesel na senik, misleč, da je moje početje v dobro čmrljev in narave. Včasih sem s pomočjo žitne bilke poskral še zadnje kapljice medičine in s tem povzročal čmrljem še dodatne nevšečnosti.

V svojem odraščanju sem z zanimanjem opazoval delo s čebelami. Pritegnil me je vsak pregled čebel zdaj že pokojnih čebelarjev (Senegačnika, Cveka, Kotarja, Babnika in še nekaterih), ki so pri nas ali pri sosedovih v Strahomerju pod Krimom imeli svoje čebele na hojevi ali vedno izdatni ajdovi paši. Spominjam se, da so me moj »firbec«, številna vprašanja, nenehno opazovanje, nenehno postopanje okrog čebelarjev povsem odmaknili od drugih delovnih nalog, čebelarjem pa sem bil prej v napoto kot v pomoč. Res pa je tudi, da sem jim marsikdaj priskočil tudi na pomoč. Prinašal sem jim čisto studenčnico, domače sadje, mleko, pomagal pri ogrebanju rojev in postoril še druga opravila. Z očetom zglednih Senegačnikovih čebelarjev sva bila dobra in iskrena prijatelja. Že od nekdaj sem imel spoštljiv odnos do starejših, še posebej do Senegačnikovega očeta. Bil je krhkega zdravja, toda marljiv, čebelar bogatega teoretičnega in praktičnega znanja, skratka človek, ki je vedel, kako ravnati s čebelami. Velikokrat, predvsem kadar si je zaželel počitka, sva sedela ob potoku Izbarica in kramljala o medenju, rojih in čebelah na sploh. Zato je Senegačnikov oče zame še

danes vzor čebelarjev. Bil je tudi dober poznavalec mojih nagnjenj in želja, saj je mnogokrat dejal: »Ti boš nekoč še dober čebelar.« Njegova predvidevanja so se uresničila – postal sem čebelar. Delo s čebelami opravljam z veseljem, ljubeznijo in zadovoljstvom. To seveda še ne pomeni, da se uvrščam med zelo uspešne čebelarje. Vedno znova ugotavljam, da je stik z naravo, spoznavanje življenja v njej, v tem primeru življenja in dela čebel, tista gonilna sila, ki me kljub rahlemu zdravju vedno navdihuje in s tem osrečuje. Ob teh ugotovitvah moram hkrati priznati, da je bilo moje dolgoletno čebelarjenje včasih tudi trnovo. Nekateri objektivne in subjektivne okoliščine (bolezni čebel, slabe pašne razmere, nevšečnosti z medvedom, onesnaženost okolja, barjanska vlaga in megla, oddaljenost čebelnjaka od mesta stanovanja itd.) so bile vzrok za razmeroma velike izdatke, naporno delo, skromnejše dohodke od tistih, ki čebelarijo doma.

Kaj ob vsem tem lahko svetujem čebelarjem začetnikom in tistim, ki razmišljajo o začetku čebelarjenja?

Nevšečnosti naj vas ne spravijo v slabo voljo. Življenje in tudi čebelarjenje ni vedno posuto z rožicami. Da bi se težavam izognili, obiščite čebelarja, ki ima primerno urejen čebelnjak, takšnega, da je okolju in čebelarju v ponos. Po vsej Sloveniji je takih čebelnjakov kar lepo število. Čebelarja obiščite ob lepem, toplem vremenu, v času, primernem za oba. Pokramljala bosta in opazovala čebele.

Drugič obiščite čebelarja v času, ki za čebelarjenje ni najbolj primeren. To pa je tedaj, ko je čebelar pri svojem delu izpostavljen pikom, vročini in drugim nevšečnostim. Obiske opravite zgodaj spomladi. Spoznali boste, da je delo s čebelami prijetno, zahtevno, pogosto celo težaško. Zato so čebelarjeve odlike zlasti: znanje (teoretično in praktično), strpnost, vztrajnost, natančnost in veselje pri delu. Mnogi razumni čebelarji pravijo: »S čebelami je treba živeti in jih doživljati.« Priznati moram, da vseh naštetih in drugih pomembnih odlik za delo s čebelami sam nimam.

Odgovoriti si morate tudi na vprašanje, ali želite čebelariti ljubiteljsko ali pridobitno,

ugotoviti, kako vaše telo prenaša čebelarjeve pike, kje postaviti čebelnjak, ali imate vsaj nekaj čebelarjevih odlik, kako bodo postavitev čebelnjaka in čebelarjenje sprejeli sosede in kdo vam bo vsaj v začetku pomagal. Ob takšnih razmislekih bo vaša odločitev preudarna.

Izognite se tudi prevelikim izdatkom za nakup strokovne literature, čebel, panjev, postavitev čebelnjaka, nakup opreme itd. Žal živimo in času in razmerah, ki čebelarjem niso naklonjene. Vemo, da kupna moč pada, zato se lahko zgodi, da bo med ostajal v skladiščih.

Tistim, ki se odločajo za čebelarjenje, priporočam, naj za začetek kupijo nekaj rabljenih panjev (AŽ ali nakladnih). Kupite vsaj štiri, šest ali tudi več še uporabnih panjev. Panje razkužite, jih temeljito očistite, popravite, notranjost premažite in končno pobarvajte.

Čebelnjak je za začetno čebelarjenje lahko preprost. Podnica čebelnjaka naj bo vsaj 20 cm nad zemljo. Stranske stene, zadnja stena (vrata) in primerno pritrjena streha naj zagotovijo čebelarjem zaščito pred preprihom, mrazom, preveliko vročino in drugimi nevarnostmi. Pribor, na primer sipalnik, kozico, pitalnike, greblico in še kaj, lahko naredite sami.

Tudi pri nakupu družin za začetek čebelarjenja se lahko izognete prevelikim izdatkom. Prav glede tega imam neprijetne spomine. Velikokrat sem za nakup rojev ali čebeljih družin kar globoko segel v žep. Da bi se temu izognili, samo nekaj napotkov. V številnih čebelarskih društvih po vsej

Sloveniji je že tradicija, da čebelarju začetniku priskočijo na pomoč s svetovanjem, imenovanjem mentorja in podaritvijo ene ali tudi več družin. Ne bo odveč, da pred začetkom čebelarjenja obiščete vsaj nekaj čebelarjev vašega okoliša, jim zaupate svojo odločitev ter se povežete in včlanite v čebelarsko organizacijo. Prepričan sem, da vaš trud ne bo zaman. Pregovor »Kdor jezika špara, kruha strada« nas uči, da bodo tisti, ki prosijo, uslišani, deležni svetovanja in druge primerne pomoči. Pametno je, da od štirih ali šestih kupljenih panjev vsaj dva ostaneta prazna. V druge naseлимo dve ali več močnih – delovno sposobnih družin. Če bomo ravnali pravilno in spodbujali razvoj, bo vsaka družina dala po dva dobra roja, z njima pa napolnite prazne panje. Sam z roji (domaćimi ali tujimi) ravnaj tako, da jih za 48, včasih tudi za 72 ur odnesem v hladen temen prostor (zato, da se izognem morebitnemu prenosu bolezni v novo družino), zatem pa jih naseлим v prazen in razkužen panj. Plodišče napolnim s satnimi osnovami. Sedem večerov zapored dodajam rojem vsaj po liter sladkorne raztopine. Takoj ko ugotovim, da matica zalega, da je plodišče polno zgrajenih deviških satov, napolnim medišča. V ta namen porabim še uporabne sate. Tistim, ki boste sledili mojim izkušnjam, priporočam, da sate kupite pri čebelarju, za katerega ste prepričani, da ima zdrave čebele.

Če boste upoštevali moje nasvete, boste s tem gotovo dobili primerno osnovo za nadaljnje čebelarjenje.

(nadaljevanje prihodnjic)

Naravno čebelarjenje

POVZETEK PREDAVANJ NEMŠKEGA ČEBELARSKEGA STROKOVNJAKA MATTHIASA THUNA NA FESTIVALU IDRIART, BLED, 5. DO 7. AVGUST 1991

MARJAN ZALOKAR, META VRHUNC – F.

Matthias in Maria Thun sta avtorja knjižice Setveni koledar (Aussaattage), ki ga vsako leto izdajajo v 19 svetovnih jezikih,

tudi v slovenščini. V koledarčku najdemo priporočila za poljedelce, vrtničarje in čebelarje, temeljijo pa na izsledkih tisočkratnih

konstelacijskih preizkusov; ob vsakem datumu je natančno naveden tudi čas, ugoden za posamezna dela.

Maria Thun se že približno štiri desetletja ukvarja z znanstvenim raziskovanjem zvezdnih konstelacij in njihovim vplivom na rastline. Njen sin Matthias je čebelar, približno 25 let pa se ukvarja tudi s poizkusi o vplivu kozmičnih ritmov na čebele.

Posebnost njegovega čebelarstva je čebelarjenje brez vsakršnih kemičnih sredstev. Matthias Thun gleda na čebele kot antropozof. To pomeni, da pri svojem delu s čebelami upošteva evolucijo celotne narave, zlasti evolucijo čebele in človeka. Čebel pa ne preučuje izolirano, temveč kot tisti del narave, ki ima poseben pomen za rastlinski svet in za človeka. Zato lahko bolje razume tudi čebelo in njene naloge, pa tudi čebelarjevo delo. Čebelarjevo delo pa definira na novo: sodobni čebelar naj bi kot »oče čebel« skrbel za to, da bodo njegovi posegi v življenje čebelje družine za čebele znosni, še več, da bodo njegovi ukrepi čebele okrepili. Le na tak način bomo uspeli ohraniti čebelo, da bo lahko opravljala svojo pomembno vlogo, ki jo ima v naravi in za človeka.

Podlago za tako čebelarstvo je ustvaril prirodoslovec in filozof dr. Rudolf Steiner, rojen na sotočju Drave in Mure sredi prejšnjega stoletja. Njegova življenjska usmeritev antropozofija ima po vsem svetu, predvsem v Nemčiji in Švici, mnogo pristašev. Iz dneva v dan ima večji pomen, posebno kar spoznavamo, da nas je verovanje v znanost pripeljalo v slepo ulico. Matthias Thun je torej podlago za svoje biološko čebelarjenje našel v napotkih dr. Steinerja.

V predavanjih smo slišali najprej kratek prikaz evolucije po dr. Steinerju. Poslušali smo, kako so nastala različna naravna kraljestva, kot so minerali, rastline in živali. Slišali smo, da je čebela nastala kot 13. skupina žuželk, in to prav v času, ko je človek dobil poleg fizičnega telesa še svojo osebnost, svoj JAZ, kar se je po Steinerju zgodilo v atlantskem obdobju. Slišali smo, kako je čebela dobila od stvarnika v dar sposobnost delati šesterokotno obliko, obliko torej, ki pripada kristalom. Izvedeli smo, da šesterokotna oblika izžareva po-

membno moč, da ima vse, kar je v tej obliki, posebno moč, ta moč pa v človeku krepi moč njegove osebnosti, zato v majhnih količinah med nujno potrebuje.

Predvsem čebelarjem je postalo jasno, kako pomembno je, da pustimo med dozoreti v šesterokotnem satovju. To pomeni, da mora ležati tako dolgo, da so po možnosti vse celice pokrite. Prav v tem času je namreč med izpostavljen silam, ki izhajajo iz šesterokotne oblike, med pa jih vsrkava in zbira. Le tak med je tudi zdravilo, sposobno posredovati človeku zbrane sile.

Matthias Thun je povedal, kako tenkočutno se čebela odziva kozmičnim ritmom in kaj so pokazali njegovi dolgoletni znanstveni poizkusi o vplivih teh ritmov na čebele. Ugotovil je, da čebelar tedaj, ko panj odpre in s tem prekine ovoj propolisa okrog čebelje družine, spusti v panj kozmično sevanje tistega trenutka. Že njegova mati Maria Thun je pri svojem delu z rastlinami odkrila, da imamo povečini štiri kvalitete kozmičnega sevanja, in sicer glede na to, mimo katerega ozvezdja v Zodiaku potuje Luna. Pokazalo se je, da se sile, ki pritekajo od zvezd, lomijo na Luni, ta pa jih značilno posreduje naprej na Zemljo. Te štiri različne kvalitete so označene takole: svetloba–cvet, toplota–plod, zemlja–korenina, voda–list. Enak impulz traja od dveh do štirih dni, pač tako dolgo, kolikor časa potuje Luna mimo posameznega ozvezdja. Enaki impulzi se v mesecu ponovijo trikrat, to je približno vsakih 9 dni.

V trenutku, ko je panj odprt, čebele razumejo značilno kvaliteto sevanja kot določeno spodbudo. Poskusi so pokazali, da posreduje impulz svetloba–cvet čebelar harmonijo in spodbudo za nego zalege. Impulz toplota–plod posreduje čebelar spodbudo za nabiranje medu. Ta je tako močna, da pri tem zanemarijo svoj zarod. Impulz zemlja–korenina razumejo čebele kot poziv k večji in lepši gradnji satovja. Impulz voda–list čebelar ne ustreza, saj jih vznemirja in slabi.

Matthias Thun v sklepu priporoča, naj začne čebelar spomladi delati tedaj, ko je v koledarčku označen impulz svetloba–cvet. Vsa dela s čebelami vedno oprav-

ljamo pri tem impulzu. Ko je čas za prvo večjo pašo, odpremo panj s čebelami ob impulzu toplota-plod. Po končanem medenju čebelarimo spet pri impulzu svetloba-cvet. Če nam je večša uničila veliko voska, bomo nekaj časa čebelarili ob impulzu zemlja-korenina, dokler ne bo satovja spet dovolj. Vsekakor pa je pomembno, da ob dnevih, označenih kot voda-list, opustimo delo s čebelami.

Na kvaliteto medu vpliva tudi dan, ko vzamemo sate iz panja in ko med točimo. Za ta dela gospod Thun priporoča čas, označen kot svetloba-cvet. Tak med je vedno najboljši.

Gospod Thun nam je pomagal, da bolje razumnemo naloge čebel v naravi. Če čebela ne bi preživela težav današnjega časa, bi gotovo nastala nepopisna škoda.

Veliko smo slišali tudi o boleznih čebel. Predvsem se je izkazalo, da preti čebelam največja nevarnost, če oslabijo, za kar je pogosto kriv čebelar sam. Velikokrat je to posledica premeščanja značilnih čebeljih ras iz njihovega naravnega okolja, saj čebela, ki je močno odvisna od kozmičnih ritmov, ob primernem času ne more obiskovati pravih cvetlic.

Gospod Thun je govoril tudi o epidemičnem pojavu poapnele zalege in o tem, da so odkrili povezavo med to boleznijo ter onesnaženostjo vode z detergenti in mehčalci vode. Glede na to, da so podvodni tokovi vode krog in krog Zemlje povezani, popolnoma čiste vode na Zemlji tako rekoč ni več, čebele pa posebno v zimskem času pijejo krmo, pripravljeno z vodo. Tudi to je razlog za slabljenje čebel in izbruh bolezni.

Slišali smo, da čebelar v neprimernem času prekinja njihov rojilni nagon. Iz družine, ki se pripravlja na rojenje, čebelar ne sme vzeti matice prej, preden celica za matico ni pokrita, t. j. v prvih 9 dneh po tem, ko je jajčece v celici, oziroma ne prej, kot bi roj tudi sam že poletel.

Čebelje družine slabijo tudi zaradi umetne vzreje matic. Eden od razlogov za to je, da ličinke v času zgodnjega razvoja, ko so najbolj mehke, niso izpostavljene silam okrogle oblike – oblike, ki pripada Soncu. Drugi razlog slabljenja je v dejstvu,

da dobimo umetne matice prepozno. Matice, ki jih družini dodamo po koncu junija, le-to oslabijo.

Iz Thunnovega predavanja čebelar spozna, da uporaba kemičnih sredstev ne more trajno izboljšati zdravja čebel.

Gospod Thun je za krepitev odpornosti čebel priporočil, da delamo s čebelami v skladu s kozmičnimi ritmi, da torej izpuščamo dneve voda-list, druge posege pa opravljamo ob dnevih, ki jih zahteva stanje čebel. Priporoča tudi, da zimski krmi čebel dodajamo čaje, ki jih je priporočil dr. Steiner. To so čaji iz zdravilnih zelišč, ki so v posebni zvezi z enim od planetov našega sončnega sistema. Ta zelišča so: kamilica (ureja prebavni sistem), rman (ureja ledvični sistem), kopriva (krepi kri), regrat (krepi sposobnost gradnje šestorokotnih oblik), baldrijan, hrastovo lubje in njivska preslica. Pri večini uporabljamo cvet, tako kot je nabiranje čajev opisano v koledarčku.

Čaje naredimo tako, da posušene cvetove prelijemo z vrelo vodo in jih pustimo stati 15 minut. Čaj iz hrastovega lubja, preslice in koprive naredimo tako, da zelišča prelijemo z mrzlo vodo, pustimo, da zavre in potem odcedimo. Čaj iz vsakega zelišča oziroma cvetja moramo skuhati posebej. Vsakega čaja vzamemo približno pol litra, to mešanico pa dodamo 120 litrom zimske krme. Tej količini dodamo tudi jedilno žlico kuhinjske soli. Pomembno je, da vse te čaje dodamo skupaj.

Če bomo za čebele poskrbeli na pravi način, bomo okrepili njihovo zdravje. S tem bomo preprečili tudi širitev najhujših bolezni, zlasti poapnele zalege, varoe in pršic, saj to pravzaprav niso bolezni, temveč parazitoze, iz drugih primerov v naravi pa vemo, da prihaja do parazitov samo, če je organizem oslavljen.

Kot vidite, smo iz predavanj gospoda Thuna spoznali veliko novega. Opozoril nas je predvsem na veliko novih vidikov, da bomo na čebelo znali gledati tudi drugače. Vzbudil nam je novo upanje, da lahko pomagamo čebelam, jih rešimo iz krize, v kateri so, in jih s tem ohranimo. Zato vsem čebelarjem priporočava, da se udeležijo predavanj, ki jih bo g. Thun priredil prihodnje leto.

ČEBELE IN RADIESTEZIJSKA SPOZNANJA

Inž. TOMAŽ KRISTAN

Za uvod je potrebno kratko pojasniti, kaj radiestezijski sploh je. Radiestezijska je dejavnost, ki se ukvarja z odkrivanjem posebnih žarčenj in njihovega vpliva na človeški in živalski svet. Radiestezijska se ukvarja s človekovo sposobnostjo zaznave nevidnih in praktično nemerljivih žarčenj, ki jih za zdaj še ni mogoče meriti z instrumenti, ker ti niso dovolj občutljivi in natančni. To dejavnost obvladajo ljudje, ki jim je narava dala posebno občutljivost in sposobnost zaznavanja posameznih vrst žarčenj, imenujemo pa jih »radiestezisti«.

Poznamo več vrst žarčenj. To so pravzaprav elektromagnetna valovanja, ki negativno ali pozitivno delujejo na zdravje človeka, odvisno od njihovih značilnosti. Žarčenja so lahko kozmičnega ali zemeljskega izvora. Ker se kozmičnih žarkov pač ni mogoče ubraniti, jih bomo v našem primeru imeli za stalnico, na katero nimamo nobenega vpliva. Podrobneje pa si bomo ogledali žarčenja zemeljskega izvora, saj učinkujejo tudi na donosnost medu pri čebelah.

Zemeljska žarčenja so lahko stalna – ta se malenkostno spreminjajo samo glede na geografski položaj na našem planetu. Na ves živi svet (človek, živalstvo in rastlinstvo) lahko učinkujejo pozitivno ali negativno, v strokovni literaturi pa so znana pod imenom Curryjeva oziroma Hartmannova mreža. Prva ima na človeka negativni, druga pa pozitivni učinek. Poleg stalnih žarčenj obstajajo tudi žarčenja lokalnega izvora, povzročajo pa jih talne vode, geološke prelomnice, slapovi, rudišča in ustroj zemljišča. Ta žarčenja so za človeka škodljiva, povedano drugače, »patogena«. Posamezne živalske vrste so na ta žarčenja različno uglasene. Tako sta na primer človek in pes »uglašena« na pozitivna žarčenja, za razliko od mačke, mravlje in čebele, ki so »uglašene« na negativno – patogeno žarčenje. Radiestezijska je zelo mlada veja, saj se uveljavlja šele zadnjih deset let. Do zdaj je bila namreč uvrščena med tako imenovane »mejne vede«, teh pa »resna«

znanost ni hotela priznati za enakopravne. Časi pa se tudi na tem področju korenito spreminjajo.

Načeloma čebele »želijo živeti« in so »uglašene« na človeku patogena žarčenja. To lastnost čebele želimo seveda s pridom uporabiti v svoj prid, tako da bi čebeli ustvarili razmere za večjo pridelavo medu. Za to pa je pomembna zlasti pravilna izbira mesta za čebeljak ali panje, pravilna orientacija panjev in pravilna izbira širšega pašnega okoliša. Strokovnjaki namreč ugotavljajo, da so čebele pod vplivom patogene žarčenja tudi še enkrat bolj produktivne.

Za pridelavo medu je torej pomembno upoštevanje tega spoznanja. Težava je seveda v tem, da lahko samo usposobljeni radiestezist z gotovostjo optimalno določi pravo mesto. Ob nenehnem delu pa se pri čebelah lahko pojavi tudi večja in hitrejša »utrujenost«, zato naj bodo paše ob patogenih žarčenjih praviloma krajše. Menim, da je sodelovanje med čebelarjem in radiestezistom nujno za uspeh, saj bo samo radiestezist lahko določil vse optimalne pogoje za pašo. Omeniti moram še pojave, povezane z radiestezijsko. Čebele se običajno orientirajo po soncu. Kadar je oblačno, pa se orientirajo po geomagnetnih poljih in dobro izkoriščajo lastnost, da so same odlične »radiestezistke«. Dogaja pa se, da zaradi padca zračnega pritiska ali drugih vzrokov pride do hitre spremembe geometričnih in geomagnetnih polj, tako da se hitro spremeni tudi orientacijska sposobnost čebel. Občasno tako pod tem vplivom prihaja tudi do presenetljivega pojava, ki si ga čebelarji težko razlagajo. Čebele namreč v takih primerih gradijo satove nenormalne oblike in se sploh obnašajo »nenormalno«.

Zdaj pa še nekaj praktičnih nasvetov:

- Najproduktivneje in najenostavneje je seveda izkoristiti strokovno znanje radiestezista, vendar mora ta imeti tudi izkušnje v čebelarstvu.

- Najpomembnejša je pravilna izbira

»patogenega« mesta za postavitev čebelnjaka (panjev). Priporočam, da se čebelnjak (panji) usmeri tako, da stoji v smeri sever-jug, odprtine na panjih pa morajo biti na južni strani. Taka postavitev pa je sicer že običajna zaradi zaščite pred severnimi vetrovi.

– Tudi sami si lahko brez radiestezista pomagamo pri pravilni izbiri mesta za postavitev panjev (čebelnjaka) in širšega območja za pašo. Da bi to dosegli, moramo dobro poznati širši okoliš in dobro opazovati naravo. Pri tem pa moramo upoštevati:

1. Pašni tereni z veliko podzemeljskih vod, potokov z bližino rudišč, opuščeni rudniki in geoloških prelomnic so običajno zelo primerni za pašo.

2. Pašniki v bližini lepih in zdravih hrastovih in iglastih gozdov so v nasprotju z bukovimi gozdovi zelo primerni za pašo.

3. Za pašo so zelo primerni pašniki, obraščeni z vrbami in leskami.

4. Pašniki v bližini sakralnih objektov (oddaljeni naj bodo vsaj 1,5 km) niso primerni. Zakaj? Naši predniki so namreč zelo dobro vedeli in poznali vpliv patogenih žarčenj na človeka, zato so za cerkve iskali samo najbolj »zdrava« področja. To je seveda presenetljiva ugotovitev današnjih radiestezistov.

5. Pašniki z veliko opuščeni in »živi« mravljišči so zelo primerni. Zakaj? Tudi mravlje so »uglašene« na patogene cone.

Če postavite panje na opuščeno mravljišče, ste jih verjetno postavili na »odlično« mesto.

6. Primerno mesto za postavitev čebelnjaka je tudi sadovnjak z veliko starimi in rakastimi drevesi jabolk ali hrušk.

Izbira širših pašnih območij po vsej Sloveniji je seveda tudi zelo pomembna. Avtor članka je izdelal zemljevid Slovenije z vrisanimi lokacijami, ki so za pašo najbolj primerne. Načeloma so priporočljive lokacije v nižinskih predelih in krajih, ki niso podvrženi hitrim in pogostim vremenskim spremembam (kot npr. Bohinjski kot, Kamniški kot, Gornje Savinjski kot). Čebele so namreč zelo občutljive na hitre vremenske spremembe, te pa pomembno vplivajo na vremenske spremembe.

Postavlja se tudi ključno vprašanje, ali lahko čebelnjak, ki stoji na »slabem« mestu, brez pomembnejših posegov in preseelitve radiestezijsko »popravimo«. Odgovor je pritrdilen. Rešitve so sad dolgotrajnega dela, izkušenj in spoznanj.

Zgornje ugotovitve so seveda samo najpomembnejši del tega področja, zato bi jih moral vsak napredni čebelar upoštevati in vsaj deloma tudi poznati.

Če želite povečati pridelek medu, boste morali upoštevati tudi ta dognanja. V zadnjem času so jih upoštevali tudi drugod po svetu. Naša »radiestezija« pa je ena prvih, ki je začela ta spoznanja uporabljati tudi v čebelarstvu.

CENE MEDU NA LJUBLJANSKI TRŽNICI IN PRI MEDEXU (13. 2. 1992):
Cene medu na ljubljanski tržnici se oblikujejo prosto in so odvisne od ponudbe in povpraševanja.

Stojnica/vrsta medu	1.	2.	3.	4. trg. Medex
– cvetlični	250,00	260,00	240,00	240,00 294,00
– kostanj	280,00	300,00	280,00	290,00 375,00
– gozdni	350,00	300,00	–	350,00 375,00
– hoja	350,00	340,00	340,00	– –
– žajbelj	350,00	300,00	–	300,00 375,00
– akacija	300,00	–	–	300,00 375,00
– ajda	–	350,00	–	– –
– rožmarin	–	–	–	350,00 –
– med s satjem	550,00	–	–	– –
– med s prahom	600,00	–	–	– –

ZA HRVAŠKE PREGNANCE SO DAROVALI:

Gregorič Dominik, Dornberk
Škofa Alojz, Koper
Rihar Jože in Ana, Gaberje
Ložar Ciril, Beričevo
Širca Vladimir, Knežak
ČD Mozirje

500,00 SLT
1.000,00 SLT
2.000,00 SLT
500,00 SLT
1.000,00 SLT
5.670,00 SLT

Za hrvaške čebelarje pa je ČD Sora podarila 1.600,00 SLT.

Naši znani čebelarji

NAŠI ZNANI ČEBELARJI: JOŽE MARENČE – 90-LETNIK

JANEZ MIHELIČ

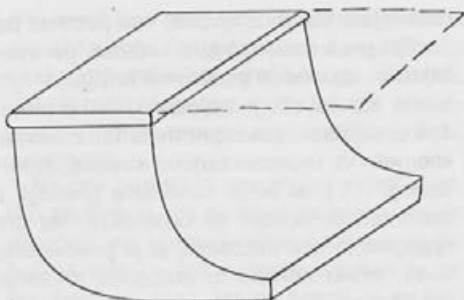
Niso redki čebelarji, ki izpolnijo devetdeset let življenja, bolj redki pa so tisti, ki pri tej visoki in častitljivi sarosti še aktivno čebelarijo celo načrtujejo, kako bodo svoje čebelarstvo še povečali. Tak pa je naš znani čebelar Jože Marenče iz Mokronoga.

Rodil se je 24. marca 1901 v Mokronogu na Dolenjskem. Že ta mesec bo torej dopolnil enaindevetdeseto leto, za kar mu že vnaprej iskreno čestitamo. Kot mlad pastirček je imel veliko veselje do živali. Ko pa se je kot enajstletni fantič s starši preselil v Dravlje pri Ljubljani, je pri čebelarju Babniku prvič videl pravi velik čebelnjak s kranjčiči. Čebele so mu takoj prirasle k srcu, in zaželel si je imeti svoj panj čebel. Vendar

v tistih časih to za mladega fanta ni bilo lahko, saj čebel ni prodajal vsak čebelar, pa tudi denarja ni bilo veliko. Čez tri leta pa se mu je le nasmehnila sreča. Dobil je prve tri krone, in to je bilo dovolj, da si je pri čebelarju Babniku lahko kupil prvega kranjčiča s poslikano panjsko končnico in z živahno čebeljo družino. No, vsak začetek je težak in tak je bil tudi za mladega Jožeta. Spet se je izkazal stari čebelarski pregovor »Čebelarstva je težka«. Pozno jeseni istega leta je medil gozd. Mladi čebelar pa mane ni odstranil, ker ni vedel, da mana ni dobra za prezimovanje, zato kranjčič ni preživel do pomladi. Jože je bil seveda zelo žalosten. Ker njegov prvi poizkus ni uspel in ker so ga starši poslali v uk, je začasno odložil misel na čebelarjenje.

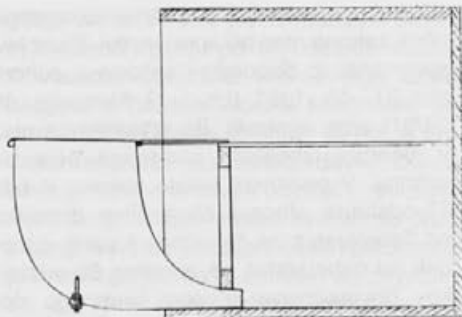
Oče je bil strojar koč. Sina pa je dal v uk za kolarja, učil se je delati kočije in zapravilčke pa tudi težke kmečke vozove. Leta 1938 pa so v Ljubljani s tujim kapitalom ustanovili podjetje Avtomontaža. Delali so najprej avtobuse, ki so bili še delno izdelani iz lesa, kasneje pa v celoti iz kovine.

Po vojni je kmalu spet začel čebelariti, najprej s tremi panji, potem pa je število povečeval. Čebelaril je skupaj z bratom Antonom, ki je imel hišo pod Šmarno goro v bližini Ljubljane. Oba sta se učila čebelariti pri znanem ljubljanskem čebelarju Viktorju Cedilniku in to se jima je kmalu obrestovalo. Pridobila sta si čebelarsko znanje, brez katerega pač ni uspešnega čebelarjenja. Svoje čebelarstvo je Jože razširil, ko se je leta 1957 upokojil in se leta 1975 z ženo preselil v Martinjo vas pri Mokronogu. Jože pa nikoli ni bil

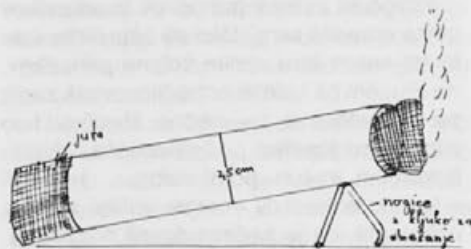

Sipalnik s podaljškom za medišče, ki ga je izdelal Jože Marenče.

velečebelar, saj je imel največ okoli trideset panjev. Kljub temu pa je čebelaril z veliko ljubeznijo do čebel. Sam si je prek zime izdeloval panje, vsako leto pa je prodajal že naseljene. Za začetek si je v kozolcu naredil zasilni čebelnjak iz dveh »štantov«, kasneje pa si je izdelal nove-

ga. Ob čebelnjaku je postavil še majhno mizarско delavnico, v kateri z navadnim »cirkularčkom« dela vse od satnikov do AŽ panja. Zdaj ima 19 panjev, le sedem pa je naseljenih. Pred leti mu je namreč varoza spraznila precej panjev. Čebelarji so tedaj uporabljali lističe z amitrazom iz Beograda, vendar ti niso prav nič učinkovali. Da je v čebelarstvu »star maček«, pa dokazujejo tudi nekatere njegove male izboljšave; le-te pa je naredil tudi za mnoge druge čebelarje. Tako je izboljšal sipalnik, tulec za juto z nogicami in kaveljcem za obešanje. Vosek topi v sončnem topilniku, ki ga je izdelal sam, uporablja pa tudi gradilni satnik v plodišču. Gradilni satnik je po njegovem v panju nujen in brez njega ne sme biti nobena družina. Toči dvakrat letno, in to tudi ob slabih letih. V Mokronogu je Jože hkrati najstarejši čebelar in najstarejši možki. Želimu mu še veliko veselja s čebelami in še mnogo let.

Pločevinasti tulec (kadilnik za čebele) z nogicami za juto, s katero kadimo čebele.

OBDAVČITVE ČEBELARSTVA

S sprejemom Zakona o dohodnini (Ur. l. R Slovenije, št. 48/90) smo za dohodek, ustvarjen s čebelarjenjem, obdavčeni tudi čebelarji. O tem smo vas obvestili v Slovenskem čebelarju št. 4/91 in vam obljubili, da si bomo prizadevali ukiniti ta nesmiseln ukrep.

Na nekaj sestankih s kmetijskim ministrom, predsednikom vlade in odgovornimi z Republiške uprave za družbene prihodke smo sogovornike skušali prepričati, da čebelarstvo izvzamejo s seznama obdavčenih. Rezultat teh pogovorov je bila zahteva Republiške uprave za družbene prihodke, da izdelamo normativ stroškov povprečnega čebelarja v Sloveniji. Enako analizo

storškov so zahtevali tudi od Kmetijskega inštituta Slovenije. Oboji smo 10. maja 1991 poslali naslovniku izdelan normativ za čebelarjenje s 30 čebeljimi družinami. Zanimivo je, da smo oboji prišli do skoraj enakih rezultatov. Po našem izračunu so bili stroški čebelarjenja za eno čebeljo družino 666,00 din, dohodek od prodanega medu (upoštevali smo večletno povprečje v Sloveniji – to je 10 kg/panj) pa je bil le 350,00 din, če smo ga prodali grosistu, oziroma 450,00 do 500,00 din, če smo ga sami embalirali in sami prodali. Pokazalo se je, da manjši čebelarji ob povprečnem pridelku pridelujejo le izgubo.

Očitno pa naši argumenti, podprti s šte-

vilkami, za sestavljalce sprememb omenjenega zakona niso bili sprejemljivi. Po objavi sprememb in dopolnitev zakona o dohodnini 31. 12. 1991 (Ur. l. R Slovenije, št. 34/91) smo ugotovili, da spremembe niso v ničemer izboljšale prvotnega besedila zakona. V prvotnem tekstu zakona je bila 15-odstotna stopnja obdavčitve dohodka od čebelarstva za čebelarje, katerih dohodek od čebelarstva ne presega 80 odstotkov povprečnega letnega osebnega dohodka zaposlenih v Sloveniji oziroma 25 odstotkov in več, če dohodek to mejo presega.

Nove obdavčitve so le nekoliko spremenjene, saj od ustvarjenega dobička priznavajo 60 odstotkov za stroške čebelarjenja, od 40 odstotkov dobička pa bo moral čebelar, ki mu je čebelarjenje osnovni poklic, plačati 12 odstotkov, čebelar, ki mu je čebelarjenje dodatna dejavnost, pa 15 odstotkov davka. Ne vemo, zakaj je sestavljalec zakona odobril 60 odstotkov zaslužka za stroške, vendar je to za večino čebelarjev nesprejemljivo.

Opisani način obdavčevanja lahko uporabijo le čebelarji, ki ne zaposlujejo delavcev, torej manjši pridelovalci čebelih pridelkov. Tem ni treba voditi poslovnih knjig, predpisanih v 35. členu zakona, vendar pa morajo pri pristojnem občinskem davčnem organu pred začetkom leta vložiti zahtevo za ugotavljanje dobička z upoštevanjem normiranih odhodkov. Spremembe in dopolnitve zakona so bile objavljene šele januarja 1992, zato »pred začetkom leta« zahteve ne morete vložiti. Če pa ste čakali na naše obvestilo, pa ste zamudili tudi podaljšani rok do 31. januarja 1992. Svetujemo vam, da po objavi tega članka v Slovenskem čebelarju (če tega že niste storili) pokličete ali obiščete odgovorno osebo na občinski davčni upravi in se za prihodnje dogovorite za tak način obdavčitve, ki bo za vas najugodnejši.

Novost, predvsem za manjše čebelarje, je tudi v tem, da vam bo odkupovalec (firma) že pri vsakem nakazilu kupnine odštel tudi davek na dohodek iz dejavnosti.

Poklicnim čebelarjem in tistim, ki se s čebelarstvom ukvarjajo »na veliko« in

ustvarjajo večji dohodek, ves promet pa vodijo prek svojega žiro računa, pa svetujemo, da vodijo poslovne knjige. V njih bodo, kot vsi drugi zasebniki, lahko prikazali vse izdatke (za repro material, zdravila, kilometrino, reprezentančne stroške, amortizacijo . . .), ki bodo zanesljivo presegli z zakonom določenih 60 odstotkov. Ne gre spregledati tudi možnosti, ki je predvidena v 45. členu zakona in omogoča znižanje davčne osnove do 50 odstotkov, če ste v minulem letu poslovali z izgubo.

Pravilnik o vodenju poslovnih knjig (Ur. list R Slovenije št. 9/91) določa za tiste zavezanke, ki vodijo poslovne knjige po sistemu enostavnega knjigovodstva, da vodijo evidence prihodkov in odhodkov ter register osnovnih sredstev.

Knjigo ali zvezek prihodkov in odhodkov lahko naredite sami, tako da oštevilčite liste in na enem listu vodite kolone prihodkov, na drugem pa kolone odhodkov, vsak zapis pa oštevilčite z zaporedno številko. Isto zaporedno številko, pod katero ste določen dokument (račun, potni nalog . . .) vpisali v kolono odhodkov, morate vpisati tudi na dokument, da je zadeva dovolj pregledna. Vsak knjigovodski dokument mora imeti naslov izdajatelja dokumenta (trgovine, servisa . . .), številko, datum, znesek, opis vrste in količine blaga in seveda pečat. Večino teh podatkov vpišete tudi v knjigo na strani odhodkov. Za prodane čebelje pridelke pa boste izdali račun, vsaj v dvojniku, enega vzame kupec, drugega pa vložite v arhiv in ga vknjižite v knjigi na strani prihodkov. Enako knjižite tudi dobropise, če ste med prodali grosistu, ta pa vam denar nakaže na vaš žiro račun. V register osnovnih sredstev pa morate vpisati, tudi po zaporednih številkah, ki so hkrati lahko inventarne številke posameznega osnovnega sredstva (prevoznega čebelnjaka, panja, točila . . .), vsa osnovna sredstva, s katerimi razpolagate. Poleg opisa osnovnega sredstva morate vpisati njegovo nakupno vrednost in priložiti račun ter njegovo sedanjo vrednost, ki jo dobite tako, da od nakupne (nove) vrednosti odštejete amortizacijo za leta, ko ste to osnovno sredstvo uporabljali. Smisel vodenja registra osnov-

nih sredstev je v prikazovanju stroškov amortizacije. Revalorizirano amortizacijo vsako leto odštejete od skupnega prihodka. Zakon vam dopušča možnost, da predpisano stopnjo amortizacije zvišate za 50 odstotkov.

Na prvi pogled je vse skupaj videti nekoliko zapleteno. Po umirjeni presoji pa boste ugotovili, da vodenje take evidence ni nič bolj »kunšno« kot vodenje izdatkov v gospodinjstvu. Med letom bomo v našem časopisu skušali s primeri nazorno prikazati, kako voditi čebelarstvo knjigovodstvo. Ne bo škodilo, če se z znanecem, ki dela na finančnem področju, posvetujete o načinu vodenja poslovnih evidenc. Vsem čebelarjem, ki prodajo večje količine čebelnih pridelkov, in vsem tistim, ki zneske za prodane pridelke prejmejo na svoje žiro račune, svetujemo, da se odločijo za vodenje poslovnih knjig. Ponujena možnost poslovanja po sistemu normiranih stroškov (60:40) je občutno slabša različica.

Napovedi za odmero dohodnine za leto 1991 za dohodke iz čebelarstva priložite obrazec za odmero davka iz dejavnosti; le-ta je bil objavljen v Ur. listu R Slovenije št. 5/92. Obrazce prodajajo v knjigarnah.

Na koncu še najvažnejše: **OBDAVČEN JE DOBIČEK IN NE POSEST ČEBEL!!!** Če medu in drugih čebelnih pridelkov niste prodajali in na svoj žiro račun niste prejeli nobenega denarja, nimate v davčni napovedi (za leto 1991) kaj napovedati. Če pa so na vašem računu evidentirani prihodki od čebelarstva, jih zavračajte z računi, če ste jih seveda shranili, kot smo vam svetovali v Slovenskem čebelarju št. 4/91.

Drugi zakon, ki predpisuje obdavčitev čebelarstva, pa je novi Zakon o prometnem davku, objavljen 25. januarja 1992 v Uradnem listu R Slovenije št. 4/92.

Zakon velja od 1. februarja 1992 dalje in predpisuje obdavčitev vseh proizvodov in storitev, tudi tistih, ki jih nekdanji ni obdavčeval (nekateri prehrambeni izdelki). Za čebelarje so pomembne tarife davka od prometa proizvodov št. dve, tri in sedem. Osnovni čebelarski pridelki, med katere štejemo med in vosek, so obdavčeni po 5-odstotni stopnji, medica, ki spada v kate-

gorijo naravnih vin, po 10-odstotni stopnji in medeno žganje po 80-odstotni stopnji. Obveznost obračuna prometnega davka nastane s prodajo izdelka končnemu porabniku. Osnova za obračun davka je prodajna cena brez prometnega davka. Davčni zavezanec mora davek odvesti in evidentirati v svojih knjigovodskih listinah po predpisanih davčnih stopnjah. Način plačevanja prometnega davka je odvisen od zavezanca, saj je ta lahko fizična oseba, pravna oseba ali zasebnik. Občasno bodo plačevali akontacije in ob koncu leta dokončen davek tisti, ki redno, tj. celo leto prodajajo čebelje pridelke končnemu porabniku. Tisti, ki svoje pridelke prodajajo le občasno, pa v petih dneh po opravljenem prometu – prodaji.

Brez plačevanja prometnega davka pa lahko prodajate svoje pridelke pravnim osebam (podjetjem) ali zasebnikom, ki so registrirani za opravljanje trgovske ali proizvodne dejavnosti in kupujejo blago (čebelje pridelke) za nadaljnjo prodajo oziroma kot surovino za proizvodnjo končnega izdelka. V teh primerih se kupnina povečini nakazuje na žiro račun prodajalca.

Podrobnejše informacije o načinu plačevanja prometnega davka zahtevajte od pristojnega davčnega organa, če ste fizična oseba ali zasebnik, oziroma od pristojne SDK, če ste pravna oseba.

Vsem, ki imate kjer koli evidentirano prodajo čebelnih pridelkov, svetujemo, da upoštevate nove davčne predpise, saj so kazni za davčno utajo ali navajanje neresničnih podatkov zelo visoke. Tisti, ki prejema kupnine na žiro račune, svojih dohodkov v nobenem primeru ne morejo utajiti. Organizacije, ki vodijo vaše žiro račune, bodo izpiske celoletnega prometa posredovale davčni upravi v vaši občini. Več kot očitno je, da država potrebuje denar in ga bo zbirala iz vseh možnih virov. Vsi naši argumenti za oprostitev davka od dohodka in prometnega davka so naleteli na gluha ušesa. Kako nerazumno in za velik del čebelarjev pogubno je opisano obdavčevanje, bo žal pokazal čas.

**Tajnik ZČDS:
Milan Runtas**

Zgodovina slovenskega čebelarstva

SLOVENSKI ČEBELARJI IN KRANJSKA ČEBELA – NEKOČ IN DANES

Marjan Skok

RABA IN POMEN ČEBELJIH PROIZVODOV NA SLOVENSKEM

Kako so med uživali v srednjem veku, ne vemo. Domnevamo lahko, da zaradi svojega dragega izvora ni bil vsakdanja hrana – uporabljali so ga predvsem ob praznikih. Verjetno so z njim sladili tudi nekatere jedi, npr. razne kaše in močnate jedi. Iz starih opisov iz 17. stol. poznamo medeno potico, ki so jo tedaj na Kranjskem jedli kot velikonočno obredno jed kmetje, meščani in plemiči. Da ob nekem prazniku vsi družbeni sloji uživajo isto jed, kaže na trdoživo tradicijo iz zgodnjega srednjega veka.

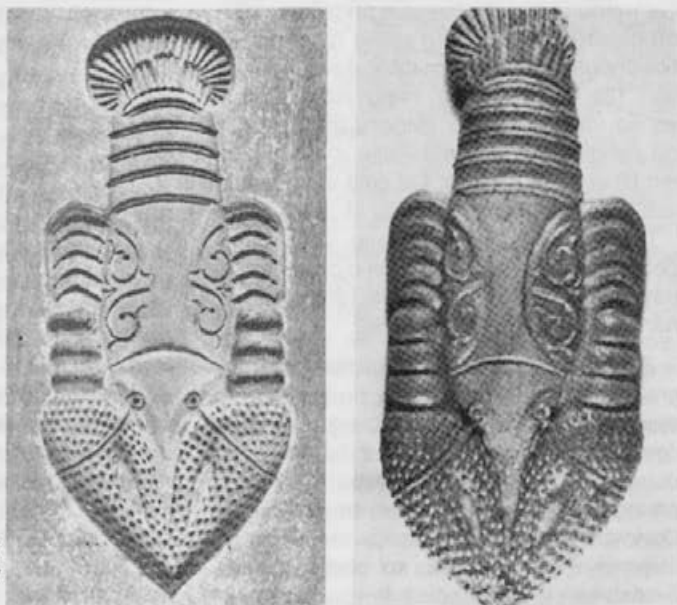
MALI KRUHEK

Uporabo medu najbolj poznamo v obliki poltrajnega medenega peciva – lecta – v figuralni obliki ali samo vploščicah. Najprej so to pecivo izdelovali v samostanih, v plemiškem in meščanskem okolju. Najstarejša znana navedba lectarske obrti na (nekdanjem) slovenskem ozemlju je ome-

njena v Brežah (Frisach) na Koroškem leta 1365. V 17. stol. so ga v kranjskih samostanih in gradovih pripravljali tako, da so pekli tanke plasti testa iz pšenične moke in medene vode ter jih zmleli v moko. S to moko in z medom, zgoščenim na ognju, so zamesili testo, temu pa dodali zdrobljen poper, ingver in koriander. To testo so oblikovali v lesenih modelih in ga nato spekli.

V 18., 19. in v prvi polovici 20. stoletja pa se je lect uveljavil med preprostejšim mestnim in zlasti kmečkim prebivalstvom. Imenovali so ga z značilnimi imeni: mednik, medenjaka, mali kruhek ali s kalkom iz nemščine lectet ali lect. Za prodajo na sejmišjih in ob raznih praznikih so ga izdelovali poklicni lectarji, ponekod pa se je razvilo tudi množično domače izdelovanje. V začetku 19. stoletja se je uveljavilo izdelovanje malega kruhka kot domača, hišna dejavnost na škofjeloškem ozemlju in v Velesovem, proti koncu 19. stoletja pa je

Model in izdelan mali kruhek v obliki raka. Model so izdelali v Škofji Loki.

bilo lectarstvo razširjeno skoraj po vseh slovenskih pokrajinah.

Motivika na Slovenskem razširjenega malega kruhka je dokaj raznolika in številna. Samo na modelih, ohranjenih v muzejskih zbirkah, naštejemo več kot sto različnih motivov.

Uveljavili so se človeška in živalska figuralika, rastlinski oziroma cvetlični ter geometrijski motivi in upodobitve različnih predmetov.

Izdelovanje modelov je bilo rezbarsko delo. Izdelovalcev modelov, ki so bili na Slovenskem v rabi pred 19. stoletjem, ne poznamo. Ker je sodilo k znanju vsakega lectarja tudi izrezovanje kalupov, menimo, da so del modelov izrezljali slovenski lectarji sami. Drugi del modelov pa smemo pripisati poklicni ali ljubiteljski rezbarski obrti, ki je bila sicer pri nas precej razvita.

V 19. stoletju so se začeli domači izdelovalci modelov tudi podpisovati. Inicialke v negativno upodobljenem motivu navadno označujejo lectarski obrat oziroma lastnika, podpisi izven upodobitev, navadno na robu modelov, pa rezbarja.

V bidermajerskem času se je pojavila nova oblika lecta, tako imenovano »zmrznjeno blago«. Pri tem lectu so za izdelavo uporabljali pločevinaste obrisne modele, s katerimi so iz razvaljanega medenega testa izrezali le silhueto oblikovane površinsko gladke oblike. Te oblike so nato krasili z raznobarvnimi črtami, narejenimi iz želatine, škroba, barvil in sladkorja ter jih dopolnjevali s tiskanimi nalepkami. Takšen lect se je med kmečkim prebivalstvom oziroma med najširšimi družbenimi sloji uveljavil v začetku 20. stoletja, povsem pa se je udomačil v obdobju med obema vojnama.

Mali kruhek so v 19. stoletju prodajali na žegnanjih, sejmihi in pri izdelovalcih na domu. Kupovali so ga zlasti ob raznih praznikih, posebno za božič, novo leto, praznik treh kraljev, za Miklavža in ob godovih. Mali kruhek je bil priljubljeno svatovsko darilo, dar med dekleti in fanti ter otroška slaščica in igrača. Simbolika srca in cvetic, pogosto združena v enem motivu, je pomenila simpatijo in ljubezen. Krožni hlebčki in rombi s svetimi monogrami, upo-

dobitvami keliha in monštrance so bili namenjeni cerkvenim praznikom. Kot darilo med odraslimi so bili kruhki simbolična, pogosto šaljiva govorica. Mali kruhek je imel pomembno vlogo pri širjenju likovne kulture med preprostim prebivalstvom. Pogoste stilizacije in velika dekorativnost so oblikovali okus v tolikšni meri, da je likovno manjvredno »zmrznjeno blago« kljub navidezni sijajnosti le počasi prodiralo med nižje sloje.

Mali kruhek – lect lahko s ponosom prištevamo med lepe izdelke slovenske ljudske umetnosti.

MEDICA

Medica je znana že iz zakrupske slovenske pradomovine in smemo verjeti, da so jo pripravljali in pili v srednjem veku tudi alpski Slovani. Kako so jo tedaj pripravljali, ne vemo, mislimo si pa lahko, da podobno, kot pravi recept, ki se je ohranil iz 18. stoletja. Kmečko medico so pripravljali tako, da so medeno satje gnetli v topli vodi toliko časa, da se je med raztopil. Nato so raztopino precedili in jo očistili voščin. S svežim jajcem so izmerili pravo gostoto medene vode: moralo je plavati dva prsta pod površino. Raztopino so nato kuhali toliko časa, da se je primerno zgostila, jo precedili skozi platnen prt, spravili v sode in postavili na toplo. Po nekaj dneh alkoholnega vrenja je bila medica gotova. Kmečka medica je bila tedaj zelo priljubljena pijača: imeli so jo skoraj v vseh velikih vaseh in tudi popili so jo veliko.

Šele v prvi polovici 19. stoletja se prvič omenja medenovca – iz medicine kuhano žganje. V drugi polovici 19. stoletja pa medeno žganje – sadno žganje z dodatkom medu. Obe, sicer odlični pijači, najbrž nista bili preveč razširjeni, pojavili pa sta se verjetno šele v 18. stoletju, ko je kuhanje žganja postalo nekaj običajnega.

Obe pijači se nista razširili niti kasneje, tako da jo čebelarji pijemo le ob svojih praznikih in srečanjih. Mnogo ljudi, tudi čebelarjev, zamenjuje na primer medeno žganje za medico ali medenovca za medico. Čebelarji pa bi te pijače, glede na njihove kvalitete, lahko bolj cenili.

MED KOT ZDRAVILO

Kot zdravilo se med uporablja že dolgo. Uporabljali so ga za zdravljenje vseh vrst bolezni, razen infekcijskih. O tem je napisanih mnogo knjig – tudi v slovenskem jeziku: Moč medu, Med – naša vsakdanja hrana in zdravilo, Čebele in zdravje, Zdravljenje s čebeljimi pridelki. Omenim naj le še to, da sta sodobna medicina in farmacija sicer

precej zmanjšali pomen medu in ga potisnili na stranski tir, vendar v zadnjem času med spet dobiva na veljavi. Mnoge znane svetovne firme plačujejo drage raziskovalne naloge o zdravljenju z medom in njegovem vplivu na zdravje človeka.

Slovenski čebelarji pa se lahko pohvalimo, da zaradi naravnih danosti pridobivamo kakovosten in v svetu cenjen med – zlasti gozdni.

Iz društvenega življenja

IZ ŽIVLJENJA ČEBELARSKE DRUŽINE VOJNIK

KAREL MAJCEN

Naša čebelarska družina je bila ustanovljena leta 1946. V vsem svojem obstoju je zajemala območja šestih krajevnih skupnosti: Frankolovo, Nova Cerkev, Vojnik, Ljubecna, Škofja vas in del Trnovelj.

Včlanjeni so povečini vsi čebelarji. Vseh članov je zdaj 118. Naročnikov »SLOVENSKEGA ČEBELARJA« je 77, drugi pa so le družinski člani. Imamo tudi precej članov iz drugih čebelarskih družin. Samo z območja Celja imamo 31 članov, 11 pa jih je s širšega območja.

Leta 1977 smo imeli skupaj 37 članov, ti pa so imeli 762 čebeljih družin, zdaj pa jih imamo 1347. Številke torej kažejo, da je naša čebelarska organizacija vedno močnejša.

Posebno skrb namenjamu zdravljenju čebeljih družin svojih članov in nečlanov. Še posebej in uspešno se borimo proti varozi. Vse od leta 1979, ko se je varoza pojavila, do danes v naši družini nismo imeli velikih zgub čebeljih družin. Uporabljali smo zdravila, ki so bila na voljo, zdaj pa uporabljamo fluvalinatne ploščice. Za vse naše člane jih pripravljamo brezplačno. Tudi sicer smo zdravila skoraj vedno razdeljevali za stonj. To nam finančno omogočajo prispevki raznih organizacij.

Izvršilni odbor ima enajst članov, delo pa si razdeli, tako da lahko rečemo, da deluje dobro. Organiziramo po tri predavanja, en izlet, nakup matic in sladkorja. Lani smo šli na izlet v Komeno, in sicer na spominsko slavo Petra Pavla Glavarja. Obiskali smo tudi arboretum v Volčjem potoku in se odpeljali na Krvavec. Leta 1990 smo obiskali čebelarski center v Kumrovcu, a smo bili razočarani. Za letos načrtujemo izlet v smeri Vojnik–Radeče–grad Bogenšperk – vzrejevalec

Ivan Dreml–Dragoš–Geoss center Vače–Medijske Toplice–Izlake–Trojane–Celje.

Ob letni konferenci pobremo članarino, vsak pa odda tudi odrezek, na katerega napiše, kaj bo to leto potreboval, na primer, koliko sladkorja potrebuje za spomladansko in jesensko krmljenje, koliko matic namerava kupiti pri vzrejevalcu, prijavi se za izlet in navede število čebeljih družin. Sladkor vedno kupujemo sami. Za letošnje spomladansko krmljenje smo ga že razdelili, in sicer 14 ton po 32 SLT, za jesensko krmljenje ga moramo še kupiti. Do nedavna smo ga kupovali neposredno v Ormožu, zdaj pa ga ceneje kupujemo pri raznih podjetjih, ki dobijo sladkor iz južnih krajev kot plačilo za svoje izdelke. Sladkor in zdravila kupujemo tudi za Čebelarsko družino Dobrna.

Zelo dobro sodelujemo s predstavniki krajevnih skupnosti, zlasti s kmetijsko zadrugo HMEZAD Žalec, enota Vojnik. Dobro in uspešno sodelujemo tudi z veterinarskim inšpektorjem občine Celje.

Naša čebelarska družina ima tudi prapor in z njim se udeležujemo proslav in pogrebni svečanosti. Vodimo tudi dva čebelarska krožka.

Letne konference v letu 1990 se je udeležil tudi predsednik Zveze čebelarskih društev Slovenije inž. Marjan Skok. Nekateri člani prinesejo na naše letno srečanje tudi medeno žganje, medico ali domače žganje, to pa pripomore k dobremu razpoloženju.

Za pomoč beguncem iz Hrvaške smo iz blagajne družine namenili 1.000,00 SLT, člani pa so ob plačevanju članarine prispevali še dodatnih 5.900,00 SLT.

V pričakovanju dobre čebelarske letine vsem slovenskim čebelarjem kličemo »NAJ MED!«!

Osmrtnice

BOGOMIL KRANJC

Marca 1991 smo se člani ČD Tolmin poslovili tudi od našega člana Bogomila Kranjca. Bogomil se je rodil leta 1915 na Ponikvah kot sin kmečke družine z zavidljivo čebelarso tradicijo, ki sega 150 let nazaj.

S čebelarskimi veščinami se je pričel seznanjati že kot otrok, ko je svojemu očetu pomagal pri raznih opravilih. Čebelariti je začel že pri petih letih. V zadnjih letih je čebelaril s 30 AŽ panji. Ker je čebelaril 61 let, je imel bogate izkušnje, zato je veliko pomagal mlajšim čebelarjem. Za svoje delo je prejel odličje Anton Janša III. stopnje.

Bogomil Kranjc je bil zelo dejaven in družaben, udeleževal se je vseh čebelarskih zborov in izletov.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Čebelarsko društvo Tolmin

ŠTEFAN SKORENŠEK

Konec leta 1991 je tiho in spokojno, kot je živel, tudi omahnil v smrt naš dolgoletni čebelar Štefan Skorenšek.

Rojen je bil leta 1907 v Brezju nad Mozirjem, v družini z močno čebelarsko tradicijo. Po končani orglarski šoli se je zaposlil v župnijski cerkvi v Mozirju kot organist, to delo pa je opravljal vse do svoje smrti. Ko se je zaposlil, je začel tudi samostojno čebelariti v župnijskem čebelnjaku. Kasneje je čebelaril z okoli 30 čebeljimi družinami, in to vse dotlej, dokler so mu dopuščale moči. Pred dvema letoma je svoje čebelarstvo prepustil rokam svojega nečaka. V vsem obdobju čebelarjenja se je ukvarjal tudi s kuho voščin za potrebe bližnjih in daljnih čebelarjev.

Za svoj nesebični trud za napredek čebelarstva je prejel odličje Anton Janša III. stopnje.

Vsi člani naše družine ga bomo kot priljubljenega in marljivega čebelarja ohranili v lepem spominu.

**Čebelarska družina
Mozirje**

ALBIN CARLI

Z društvenim praporom smo se čebelarji januarja 1991 poslovili od našega člana Albina Carlija. Albin se je rodil na revni kmetiji v vasi Slap ob Idrijci. Družico si je dobil v sosednji vasi Roče, kamor se je priženil in tam tudi čebelaril. Že v otroških letih je vzljubil čebele in začel čebelariti z nekaj družinami. Panje si je izdeloval sam, saj je bil po poklicu mizar.

Kot tihega, delovnega in dobrega prijatelja ter sočloveka ga bomo tolminski čebelarji ohranili v lepem spominu.

Čebelarsko društvo Tolmin

FRANC LAH

Po dolgotrajni in hudi bolezni smo se čebelarji ČD Rogašovci maja 1991 poslovili od čebelarja in kmeta Franca Laha.

Rodil se je leta 1932 v Gerlincih. Še mlad je od staršev prevzel kmetijo in na njej uvedel sodobno in napredno kmetijstvo. Spoznal je koristnost čebel pri bližnjem čebelarju in tudi sam postal čebelar. Kmalu se je vključil tudi v Čebelarsko družino Rogašovci. Bil je delaven, pa tudi družaben. Več mandatnih dob je bil tudi član izvršnega odbora.

Priljubljenega in spoštovanega čebelarja in kmeta je na zadnji poti spremila množica ljudi. V spominu ga bomo ohranili kot dobrega človeka in vzornega čebelarja.

ČD Rogašovci

FRANC MURN

Med naše člane in vaščane je lani smrt posegla kar dvakrat. Maja je umrl najstarejši član naše družine Franc Murn.

Rodil se je leta 1909 v Podturnu pri Dolenjskih Toplicah v številni kmečki družini. Čebelariti je začel leta 1935, najprej s kranjci in še brez čebelnjaka. Po vojni je naredil čebelnjak za 30 AŽ panjev. S čebelami je preživel najlepše trenutke svojega življenja. Bil je tih, delaven in skromen. Še kot 82-letnik je bil čil in zdrav, saj se je redno udeleževal sestankov društva in raznih srečanj. V svet čebelarstva je popeljal tudi svoja sinova.

Čebelarji ga bomo ohranili v prijaznem spominu.

Čebelarstvo društvo Straža-Dolenjske Toplice

JOŽE JEGLIČ

V Šmarjeti smo se poslovili od čebelarja Jožeta Jegliča. Čebelariti je začel že kot mlad fant, in sicer s kranjci. Po odsluženi vojaščini si je sam izdelal več kot 60 AŽ panjev, v katerih je uspešno čebelaril do poznih starosti. Kot kmet in mizar-samouk je imel veliko dela, vedno pa je našel čas tudi za čebele.

Bil je tudi med ustanovnimi člani Čebelarске družine Šmarjeta.

Čebelarstvo družina Šmarjeta

IVAN SAMEC

Prve dni novega leta 1992 nas je presunila novica o nenadni smrti našega priljubljenega sosa in zelo uspešnega naprednega čebelarja, člana naše čebelarске družine Vojnik, Ivana Samca. Rodil se je pred dobrimi 73 leti. Čebelaril je več kot 40 let, nazadnje s 26 panji.

Čebele je tudi prevažal, in sicer z enosnim prevoznim čebelnjakom. S svojim

velikim teoretičnim znanjem je bil mentor mnogim čebelarским začetnikom. Ti ga bodo najbolj pogrešali. Za svoje delo je prejel tudi odličje Anton Janša. Spominjali se ga bomo s spoštovanjem.

Čebelarstvo družina Vojnik

FRANC BARAGA

Avgusta lani je po dolgi bolezni umrl dolgoletni član Čebelarskega društva Loška dolina Franc Baraga. Rodil se je leta 1921 na Vrhu v Loški dolini. Čebelariti je začel po vrnitvi iz partizanov. Za svoje uspešno čebelarjenje je prejel odličje Anton Janša III. stopnje. Spominjali se ga bomo kot dobrega in vestnega čebelarja.

Čebelarstvo društvo Loška dolina

MIHA NAPRET

Julija 1991 smo se poslovili od Miha Napreta. Rojen je bil leta 1904 v Govcrah, vasi nad Rečico pri Laškem. Čebelarjenje je prevzel od starega očeta in ga nadaljeval v Sedražu, kjer je zgradil nov dom. Ohranili ga bomo v spominu kot potrpežljivega čebelarja, ki je svoje znanje rad posredoval mlajšim.

Čebelarstvo društvo Laško

FRANC REPAR

V začetku lanskega aprila je nenadoma umrl naš dolgoletni član Franc Repar, star komaj 60 let. Rodil se je v prelepi vasi Podturen pod roškimi gozdovi. Čebelariti je začel kmalu po drugi svetovni vojni. V svojem čebelnjaku z 21 panji je čebelaril vse do svoje smrti. Čebele so mu bile vzor za pridnost in marljivost. Takšen pa je bil tudi sam, zato je bil med čebelarji in vaščani zelo priljubljen. Bil je član Čebelarskega društva Straža-Dolenjske Toplice, v njem pa je tudi zelo aktivno deloval vse do svoje smrti.

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Čebelarstvo društvo Straža-Dolenjske Toplice

Obvestila

VETERINARJI SVETOVALCI ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO ČEBEL

Vnovič objavljamo seznam veterinarjev svetovalcev, tokrat dopolnjen s telefonskimi številkami zavodov, pri katerih so veterinarji svetovalci zaposleni. Čebelarjem priporočamo, da se z njimi posvetujejo glede zdravstvenega varstva čebel, izdaje dokumentov o zdravstvenem stanju čebel, predavanj v čebelarskih društvih, pred prevozi čebel na paše in glede nakupa zdravil za čebele.

Veterinarji svetovalci za zdravstveno varstvo čebel so:

DOLENJSKA REGIJA – Veterinarska ambulanta Metlika, telefon (068) 60-592. Med 7. in 8. uro dopoldne.

LJUBLJANSKA REGIJA – **Jože Drobnič**, DE Ljubljana, osnovno zdravstveno varstvo, Cesta v Mestni log 47 a, telefon (061) 218-911.

CELJSKA REGIJA – **mag. Franc Kovač**, Veterinarska postaja Šentjur pri Celju, Leona Dobrotniška 14, Šentjur pri Celju, telefon (063) 741-041.

PREKMURSKA REGIJA – **Štefan Kovač**, Veterinarska postaja Lendava, Kolodvorska 37, Lendava, telefon (069) 75-088.

MARIBORSKA REGIJA – **Stane Krajnc**, Veterinarski zavod Maribor, Šentiljska 109, Maribor, telefon (062) 25-821.

GORENJSKA REGIJA – **mag. Aleš Gregorc**, Živinorejsko-veterinarski zavod Gorenjske, Iva Slavca 1, Kranj, telefon (064) 212-781.

PRIMORSKA REGIJA – **Barbara Strmole**, Veterinarski zavod Koper, Istrska cesta 13, telefon (066) 31-044.

...

Obveščamo vse naročnike na Hrvaško PČELO, da lahko plačajo naročnino 1.100,00 SLT kar Zvezi čebelarskih društev Slovenije. S Hrvaško čebelarsko zvezo smo se dogovorili za recipročnost, to pomeni, da bodo naročniki na Slovenskega čebelarja iz Hrvaške plačali naročnino Hrvaški zvezi čebelarjev.

...

Blagajnike čebelarskih društev prosimo, da tudi zamudnike, ki se želijo včlaniti, obravnavajo enako kot vse druge člane. Članarine naj ne hodijo plačevati na Zvezo, ampak jo zamudnikom obračunajte skupaj z društveno in znesek nakažite Zvezi. Prihaja do nesporazumov. Vsakemu novemu (ali staremu) naročniku, ki članarine ne plača prek čebelarskega društva, ampak jo plačuje sam, zaračunamo naročnino, ki je za okoli 20 odstotkov višja od članarine. Brez kakega dokazila matičnega čebelarskega društva plačniku ne verjamemo, da je res včlanjen. Če pa čebelar pride naročnino plačat na Zvezo, naj prinese s seboj potrdilo, da je poravnal društveno članarino.

...

O PREVOZNIH ČEBELNJAKIH

Kaže, da bodo naša prizadevanja za drugačno ureditev režima za prevažalce z lastnim registriranim vozilom le obrodila sadove. Naše vloge na Republiški komite za promet in zveze in Sekretariat za notranje zadeve, oddane januarja 1990, bodo upoštevali v osnutku sprememb zakona o varnosti cestnega prometa. Osutek zakona naj bi bil do septembra 1992 pripravljen za skupščinsko obravnavo. **Prevozni čebelnjaki naj bi bili registrirani le za nekaj mesecev** in naj bi le za ta čas plačali zavarovalno premijo, ki je zdaj za celo leto (brez olajšav) okoli 20.500,00 SLT.

Takšna zagotovila smo dobili februarja letos pri pristojnih na Republiškem ministrstvu za notranje zadeve.

ZČDS

OBVESTILO PREVAŽALCEM

Vsi čebelarji, ki nameravajo svoje čebele pripeljati na pašo v občino Ptuj, se morajo zaradi razporeda na pasiščih prijaviti v Zvezi čebelarskih društev Ptuj, Kraigherjeva 21, 62250 Ptuj. Prijava mora vsebovati število čebeljih družin, zdravstveno stanje in točen naslov čebelarja prevažalca. Na pasišču mora biti čebelnjak označen z naslovom čebelarja lastnika. Zahteva velja tako za domače kot tudi druge čebelarje.

Tajnik
Srečko Rupnik

VABILO NA USTANOVNI SESTANEK ZDRUŽENJA TRŽNIH (POKLICNIH IN POLPOKLICNIH) ČEBELARJEV SLOVENIJE

Vabimo vse čebelarje, pridelovalce čebeljih pridelkov, na ustanovni sestanek združenja tržnih (poklicnih, polpoklicnih) čebelarjev Slovenije, predvsem tiste, ki so zainteresirani za medsebojno tržno sodelovanje. Možna je tudi kasnejša ustanovitev **čebelarske zadruge**.

SESTANEK BO V PETEK, 13. 3. 1992 OB 17. URI, NA TERASI KOMENSKEGA 7 V LJUBLJANI (poleg TV SLOVENIJE, bivša zgradba SZDL). Vabi iniciativni odbor.

Za odbor Marko Debevec

VABILO K SODELOVANJU

Čebelar Stane Sajevec, Piramida št. 1, 62000 Maribor, tel. (062) 211-073, vabi k sodelovanju čebelarje, ki jih zanima način čebelarjenja v nizkonakladnih panjih (2/3 višina naklade) v Mariboru in okolici.

Vse, ki bi jih sodelovanje zanimalo, vabim, da se pisno, s polnim naslovom in navedbo poklica, prijavijo na navedeni naslov ali pa na Medobčinsko zvezo čebelarskih družin Maribor, Tyrševa ul. 26. Želel bi, da bi se začeli družiti in samoizobraževati že ta mesec. Za naše druženje sta pomembni le volja in želja po sodelovanju, zato ne bomo nikogar posebej vabili ali odklanjali. Smo samo skupina strokovno zainteresiranih čebelarjev, zato z ničimer ne želimo posegati v delo čebelarske organizacije.

Stane Sajevec str.

Mali oglasi

PRODAM TAM 2001, registriran za prevoz 42 AŽ panjev 10 satarjev. Vozen z B kategorijo, ☎ (061) 375-866.

KUPIMO surovi propolis, ☎ (061) 375-866.

PRODAM 10 čebeljih družin na AŽ satju. Matice so od odbranih družin letnik 91 in roje v mesecu maju. Florjan Koželj, Šutna 13, Kamnik, ☎ (061) 813-337.

UGODNO prodam lesen zložljiv čebelnjak, velikosti za 8 AŽ panjev 9-satarjev in 6 panjev 5-satarjev. Ludvik Rode, Radomlje, Triglavska 23, ☎ (061) 727-242.

IZDELUJEM AŽ panje 10 S po konkurenčnih cenah. Po potrebi jih prodam tudi na čeke. Stanko Praprotnik, Hum 32, Ormož, ☎ (062) 701-593.

PRODAM 10 trietažnih 11 satnih AŽ panjev z notranjim osmukalnikom. Panji so odlično ohranjeni. Franc Ribič, Laze 77 b, Logatec.

PRODAM 5 čebeljih družin v AŽ 10-satnih panjih, ☎ (067) 81-607.

MONTAŽNI čebelnjak zua 20 AŽ panjev prodam, ☎ (061) 752-300.

ZELO ugodno prodam prevozni čebelnjak TAM 2000 s 35 panji – 25 naseljenimi. Tovornjak je vozen z B kategorijo, ☎ (061) 340-527.

POCENI prodam kamion TAM 110, atestiran in 50 naseljenih AŽ panjev, ☎ (068) 42-827 zvečer.

PROPOLIS (čebeljo izdelavino) v prahu kupim, ☎ (061) 487-876.

PRODAM 10 čebeljih družin na AŽ satju. Ivan Koderman, Vrhpolje 6, Moravče.

PRODAM tovorni avto zastava, preurejen in atestiran za 54 AŽ panjev, ☎ (069) 49-061.

PRODAM okvirje (satnice) iz lipovega lesa, Lavrič, Galjevica 57, Ljubljana.

PRODAM TAM 125 T, 12 preurejen za prevoz 54 AŽ panjev in točilnico ter 30 AŽ 10-satnih novih panjev. Tovornjak je registriran do 11. 6. 1992. Stane Kolbl, Smrje 15, Škofljica, ☎ (061) 662-666.

PRODAM 15 čebeljih družin na AŽ satju, lahko tudi s panji. Ivan Pogačnik, ☎ (064) 57-328 od 19. do 21. ure.

NAJAMEM panje AŽ in LR z zdravimi čebelami s stojščem ali brez. Šimec, Prešernova 15, Ljubljana.

ZAMENJAM 12 Zandrovih plemenilčkov, popolnoma novih (48 enot) za AŽ družine na 5 ali 7 satov, ☎ (064) 84-497.

PRODAM večje število zdravih in močnih čebeljih družin na 9 in 10 AŽ satih, ☎ (063) 745-108.

PRODAM 15 naseljenih AŽ panjev z mladimi maticami, čebele so zdrave in močne, ☎ (069) 87-271.

PRODAM 5 čebeljih družin z AŽ panji ali brez. Čebele so močne in zdrave. Cena po dogovoru. Alojz Kuhelj, Bukovica 54, Vodice, ☎ (061) 824-057.

15 ZDRAVIH močnih čebeljih družin na 10 satov z novjšimi panji in kompletnim čebelarškim priborom prodam zaradi smrti po ugodni ceni. Družine so v hribu blizu Šmarjeških Toplic, ☎ (061) 572-797 zjutraj.

OBVEŠČAM čebelarje, da sprejem v kuho voščine in valjam satnice vseh dimenzij, Davorin Nemec, ul. 9. september 208, Vrtojba pri Šempetru, ☎ (065) 31-028.

PRODAM dvoosno prikolico s 24 AŽ panji čebel, prevozno z osebnim avtomobilom, ☎ (061) 724-369.

PRODAM 28 čebeljih družin, naseljenih v modificiranih D.B. panjih, pripravljenih za vse pašne razmere.

PRODAM čebele, ☎ (064) 324-660.

PRODAM tovornjak s trimetrskim kasonom, nosilnosti 2400 kg, letnik 68, neregistriran, ☎ (065) 82-922.

PRODAM več močnih čebeljih družin na AŽ satju. Miro Kavčič, S. Žagarja 7a, Radovljica, ☎ (064) 75-386.

PRODAM čebele s panji ali brez in elektro agregat. Maks Medved, Dragovja vas 40/9, Cirkovce, ☎ (062) 792-333.

PRODAM 10 čebeljih družin na satju z mladimi maticami. Janez Meglič, Čadovlje 15, Tržič, ☎ (064) 51-399.

ČEBELARJI – trgovina ČEBELICA v Slovenski Bistrici sporoča, da imamo NISTATIN za zdravljenje poapnele zalege ponovno na zalogi. Nudimo vam tudi AŽ satnice in drugo čebelarško opremo. Odprto vsak dan od 9. do 14. ure, v soboto od 9. do 12. ure. ☎ (062) 812-067.

PRODAM TAM 5000 za prevoz čebel (vozen) in nekaj družin čebel na satju. Vinko Martinčič, Hribarjeva 1, Cerknica, ☎ (061) 791-553.

PRODAM 4 leta star prevozni čebelnjak, kontejner z 42 naseljenimi AŽ panji + 5 sedmic. Tibor Morvai, Kosovelova 4, Sežana, ☎ (067) 73-518.

PRODAM 10 družin z Grajševimi panji in 12 družin z 9-satnimi AŽ panji. Čebele se nahajajo na območju Velikih Lašč. Franc Turk, Celovška 179, ☎ (061) 578-935.

ZARADI bolezni prodam naseljene LR panje in AŽ prašilčke samo skupaj s panji, Uroš Vidmar, Zoisova 22, Bohinjska Bistrica, ☎ (064) 721-271.

PRODAM prevozni čebelnjak za 54 AŽ panjev, prirejen za vleko s traktorjem, z naletno zavoro, dvojne gume 16. Slojz Baša, Knežak 194 b, Knežak.

PRODAM zdrave in močne čebelje družine na AŽ satju – 7- satarji, v aprilu, odvisno od vremenskih razmer. Ribnikar, Kranj, ☎ (064) 211-654.

PRODAM močne čebelje družine na AŽ satju – desetsatarji in šestsatarji, konec marca in aprila. ☎ (061) 722-890. Kličite po 18. uri.

UGODNO prodam 25 naseljenih in več nenaseljenih AŽ panjev, en naseljen Farrarjev panj, točilo na motorni pogon in drugo čebelarško opremo. Cena po dogovoru. ☎ (064) 632-924.

PRODAM lipove satnike AŽ mere, ☎ (061) 559-594.

PRODAM tri AŽ panje 11-satarje ter rabljene in nove LR panje s 3/4 nakladami. Magda Simončič, Prnovo 37 a, Žalec, ☎ (063) 610-675.

PRODAM več čebeljih družin na 5 ali 10 satih AŽ mere s panji ali brez. Čebele so zdrave. ☎(064) 721-459.

KUPIM čebelarstvo tehniko, ☎(061) 875-118.

NA ZALOGI imam večjo količino AŽ okvirjev in satnih pitalnikov po zelo ugodni ceni, ☎(069) 87-423 Mizarstvo Senčar, Križevci pri Ljutomeru.

PRODAM 10 družin na AŽ satju, Viktor Kladnik, ☎(0608) 91-110.

PRODAM TAM 110 z atestom, 60 AŽ panjev s čebelami ali brez. Imam delovni prostor in spalnik v kamionu, ☎ (062) 413-244.

EVODIO – sadike čebeljega drevesa ugodno prodam. Pošljem tudi po pošti, ☎ (061) 59-610 Nace Sotlar.

UGODNO prodam do 30 čebeljih družin na AŽ satju s panji ali brez. Sprejemam tudi naročila za roje, ☎ (0602) 55-221.

DRUŠTVO ZA BIOLOŠKO-DINAMIČNO GOSPODARJENJE AJDA, VRZDENEK vabi na predavanje z diapozitivi O BIOLOŠKEM SADJARSTVU

Predava priznani biološko-dinamični sadjar (DEMETER-znamka) iz ZR Nemčije SIEGFRIED BAUMANN (predavanja bomo sproti prevajali)

Predavanja bodo:

– **v nedeljo, 15. marca 1992**

ob 10. uri v osnovni šoli Svetinje pri Jeruzalemu (občina Ormož) – ob 13. uri obrezovanje drevja v Malem prebrovniku 10 (soorganizator Mikrokozmos, Ljutomer, ☎ 069/91-325)

– **v ponedeljek, 16. marca 1992**

ob 9. uri na Grmški šoli pri Novem mestu, Slivno na Trški gori 13 (informacije Srednja kmetijska šola, ☎(068) 20-538)

ob 17. uri v Ljubljani, velika predavalnica A-4 Biotehniške fakultete, oddelek za agronomijo, Jamnikarjeva 101 (mestni avtobus št. 14)

– **v torek, 17. marca 1992**

ob 12. uri praktično delo – obrezovanje drevja v Vrzdencu št. 60 (pri Kisovniku) pri Horjulu (primestni avtobus iz Ljubljane ob 11. uri) (žage in škarje prinesite s seboj)

Informacije: Društvo Ajda, ☎(061) 226-773.

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME STROJNO KLJUČAVNIČARSTVO

Izdelujemo po ugodnih cenah:

- vse vrste točil iz aluminija ali nerjaveče pločevine
- stroje in pripomočke za odkrivanje satja
- parke kuhalnike voščin
- posode iz nerjaveče pločevine
- usipalnice
- ostali čebelarški pribor

ANTON LOGAR Zupanova 1, 64208 Šenčur, telefon (064) 41-663, 43-123
SE PRIPOROČAMO!

PRAPORI – SPOMINSKI TRAKOVI

Izdelujemo in objavljamo prapore z vso opremo, spominske trakove, namizne in društvene zastavice, vezene znake itd. Možnost popravila SPOMINSKIH TRAKOV – menjava simbolov.

»VEZENJE ERCIGOJ«

Trstenjakova 13, Ljubljana

Tel.: (061) 322-360, 126-027

Telefax: (061) 1267-027

(Nasproti Gospodarskega razstavišča)

Dolgoletna tradicija!

APIS M & D. D.O.O.
MARKO DEBEVEC
ČUŽA 7
61360 VRHNIKA
telefon: (061) 751-282

PRIZNANO VZREJEVALIŠČE MATIC, MARKO DEBEVEC, VRHNIKA,

sprejema prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme. Maja nudimo tudi čebelje družine na pet in sedem satov.

OBVEŠČAMO VSE ČEBELARJE IN ČEBELARSKA DRUŠTVA,

da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh dimenzij:

- satnice izdelamo (predelamo) iz vašega voska,
- urejeno imamo vso dokumentacijo in pogoje za izdelavo,
- satnice izdelujemo na novih sodobnih strojih, velikost celic popolnoma ustreza naši kranjski čebeli,
- vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 120 °C,
- priporočamo vam, da se za nakup satnic dogovorite v okviru čebelarских društev (ugodnejša cena), po dogovoru pridemo po vosek sami,
- iz enega kilograma voska izdelamo po dogovoru od enajst do trinajst AŽ satnic,
- cene za predelavo voska v satnice so v predsezoni, to je do konca februarja 1992, zelo ugodne, in sicer od 50 do 60 SLT od enega kilograma voska ali po dogovoru pri večjih količinah,
- prekuhavamo stare voščine.

LETNA ČLANARINA ZČDS ZA LETO 1992 ZNAŠA 1.050,00 SLT (PLAČANA V MARCU 1992)

Članarino ZČDS plačajte skupaj z društveno članarino blagajniku vašega društva.

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Zveza čebelarskih društev Slovenije, Cankarjeva 3/II, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca. Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: Andrej Dvoršak, Ivan Esenko, mag. Franc Javornik, inž. Ervin Kuhar, dipl. oec. Aleš Mižigoj, inž. Janez Poklutar.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Andrej Dvoršak, mag. Franc Javornik, inž. Janez Poklutar in Pavle Zaletel.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič

Lektorica: prof. Nuša Radinja

Letna naročnina za nečlane znaša za leto 1992 1.200,00 SLT. Posamezna številka pa stane 100,00 SLT.

Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 1.050,00 SLT.

Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

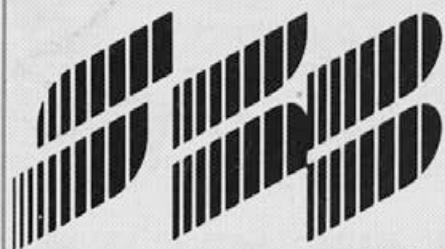
Cene reklamnih oglasov: cela stran na ovitku 15.000,00 SLT, v sredini 10.000,00 SLT, pol strani 6.000,00 SLT, četrt strani 4.000 SLT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celoletno objavo 30 odstotkov. Cena splošnih oglasov je 20,00 SLT za besedo, enaka cena velja tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka tolarškega žiro računa pri SDK v Ljubljani je: 50101-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za informiranje Republike Slovenije (23/39-92) šteje mesečnik Slovenski čebelar med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 %.

Tiska Tiskarna KURIR Ljubljana, Ljubljana, Parmova 39

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

SKB BANKA D.D.

*Več
kot
partnerji,
več
kot
banka*

SKB BANKA D.D.

Ajdovščina 4

Telefon: (061) 132-132

Telefax: (061) 314-549